

LEARN+ วัฒนธรรมเส้นใย สูงวัยสร้างคุณค่า

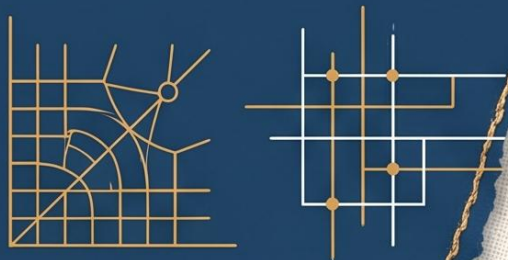
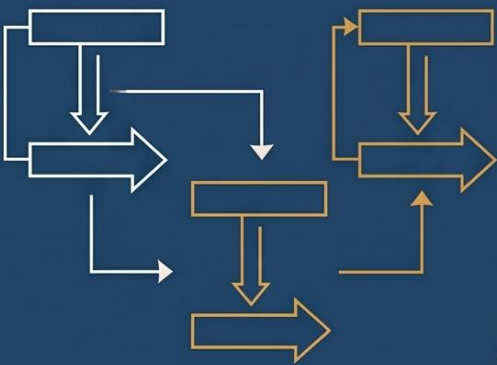
นวัตกรรมพัฒนาศักยภาพผู้เรียนสูงอายุด้วยภูมิปัญญาผ้าทอและ Eco Print สู่อาชีพยั่งยืน

Andragogy

กรอบการบริหาร
LEARN+ x PDCA x Andragogy

CURRICULUM & COMMUNITY
หลักสูตร ๔ โมดูล ๓๐ ชั่วโมง
ผู้เรียนสูงอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอหน้าหนาว | สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดเพชรบูรณ์ | กรมส่งเสริมการเรียนรู้

คำนำ

เอกสารเล่มนี้จัดทำขึ้นเพื่อพัฒนาหลักสูตร “LEARN+ วัฒนธรรมเส้นใย สูงวัยสร้างคุณค่า : นวัตกรรมพัฒนาศักยภาพผู้เรียนสูงอายุด้วยภูมิปัญญาผ้าทอและ Eco Print สู่อาชีพยั่งยืน” ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอหน้าหนาว สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดเพชรบูรณ์

การจัดทำหลักสูตรดังกล่าวมีจุดมุ่งหมายเพื่อสืบสานและต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการทอผ้า การย้อมสีธรรมชาติ และการสร้างสรรค์ผลงาน Eco Print ควบคู่กับการพัฒนาทักษะอาชีพและการตลาดที่เหมาะสมกับผู้เรียนสูงอายุ โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางให้ความสำคัญกับการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง การลงมือปฏิบัติ และการแลกเปลี่ยนภูมิปัญญาระหว่างรุ่น เนื้อหาในเอกสารเล่มนี้ประกอบด้วยความเป็นมาและแนวคิดของหลักสูตร โครงสร้างการจัดการเรียนรู้ทั้ง ๔ โมดูล ใบความรู้ ใบงาน กิจกรรมประกอบการเรียนรู้ เครื่องมือการวัดและประเมินผล ตลอดจนแนวทางการนำความรู้ไปต่อยอดเป็นอาชีพที่สร้างรายได้และคำนึงถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ตามหลัก “ใช้แล้วปลูกเพิ่ม”

ขอขอบคุณปราชญ์ชาวบ้าน ครูผู้สอน ผู้เรียนสูงอายุ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนที่ร่วมกันขับเคลื่อนให้หลักสูตรนี้เกิดผลเป็นรูปธรรม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารนวัตกรรมเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา ชุมชน และหน่วยงานที่สนใจนำแนวคิดไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้และอาชีพอย่างยั่งยืนต่อไป

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอหน้าหนาว

หลักสูตร “LEARN+ วัฒนธรรมเส้นใย สูงวัยสร้างคุณค่า”	๑
ความเป็นมา.....	๑
หลักการของหลักสูตร.....	๑
จุดมุ่งหมาย.....	๑
กลุ่มเป้าหมาย.....	๑
ระยะเวลา.....	๑
โครงสร้างหลักสูตร ๔ โมดูล.....	๒
โมดูลที่ ๑ ภูมิปัญญาการทอผ้าน้ำหนาว.....	๒
โมดูลที่ ๒ ย้อมสีธรรมชาติจากป่าน้ำหนาว.....	๒
โมดูลที่ ๓ นวัตกรรม Eco Print บนผ้าทอผ้าไหม.....	๓
โมดูลที่ ๔ การตลาดและการสร้างอาชีพยั่งยืน.....	๔
สรุปโครงสร้างชั่วโมงรวม.....	๔
สื่อและแหล่งการเรียนรู้.....	๕
การวัดและประเมินผล.....	๕
 หลักสูตรการจัดการเรียนรู้รายโมดูล.....	๖
โมดูลที่ ๑ ภูมิปัญญาการทอผ้าน้ำหนาว.....	๖
โมดูลที่ ๒ ย้อมสีธรรมชาติจากป่าน้ำหนาว.....	๒๓
โมดูลที่ ๓ นวัตกรรม Eco Print บนผ้าทอผ้าไหม.....	๓๖
โมดูลที่ ๔ การตลาดและการสร้างอาชีพยั่งยืน.....	๕๖
 เครื่องมือประเมินผลหลังครบหลักสูตร.....	๗๗
ชุดที่ ๑ แบบประเมินภาพรวมหลังครบหลักสูตร.....	๗๗
ชุดที่ ๒ Rubric ประเมินคุณภาพชิ้นงาน.....	๘๐
ชุดที่ ๓ แบบสรุปผลการเรียนรู้รายบุคคล.....	๘๔
ชุดที่ ๔ แบบติดตามผลและรายได้ ระยะ ๓ เดือน และ ๖ เดือน.....	๘๖
ชุดที่ ๕ แบบประเมินการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม.....	๘๘

หลักสูตร “LEARN+ วัฒนธรรมเส้นใย สูงวัยสร้างคุณค่า
นวัตกรรมพัฒนาศักยภาพผู้เรียนสูงอายด้วยภูมิปัญญาผ้าทอและ Eco Print สู่อาชีพยั่งยืน”
จำนวน ๓๐ ชั่วโมง ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์

ความเป็นมา

คนน้ำหนาว มีสิ่งที่ยึดเหนี่ยวเชื้อสายมาแต่ช้านาน ไม่ว่าจะเป็นวิถีวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา และหนึ่งสิ่งที่ไม่แพ้กันคือ “การทอผ้า ภูมิปัญญาบนผ้าผืนงามของชาวน้ำหนาว” ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่ถ่ายทอดเรื่องราว วัฒนธรรม และอัตลักษณ์ของท้องถิ่น จากหลักสูตรการทอผ้าลายผ้าขาวม้าที่ได้รับการพัฒนาโดยศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอน้ำหนาว ประกอบกับเทคนิค Eco Print ซึ่งเป็นกระบวนการสร้างสรรค์ลวดลายจากธรรมชาติลงบนวัสดุโดยไม่ใช้สารเคมีอันตราย ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอน้ำหนาวจึงเห็นโอกาสในการบูรณาการสองภูมิปัญญาให้กลายเป็นนวัตกรรมหลักสูตรที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น โดยนำผ้าทอน้ำหนาวมาพิมพ์ลายธรรมชาติด้วยเทคนิค Eco Print เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ผ้าทอที่มีอยู่เดิมและเปิดตลาดใหม่ที่ตอบสนองผู้บริโภคยุคปัจจุบันที่ให้ความสำคัญกับความเป็นธรรมชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่น

กลุ่มเป้าหมายหลักของหลักสูตรนี้คือ ผู้เรียนสูงอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป ในพื้นที่ ๔ ตำบลของอำเภอน้ำหนาว ซึ่งมีทักษะการทอผ้าพื้นฐานอยู่แล้วแต่ขาดทักษะการสร้างมูลค่าเพิ่มและการเข้าถึงตลาดสมัยใหม่ การออกแบบหลักสูตรจึงยึดหลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ตามแนวคิด Andragogy ของ Knowles (1980) และ Experiential Learning ของ Kolb (1984) ภายใต้รูปแบบ LEARN+ และขับเคลื่อนด้วยวงจรคุณภาพ PDCA

หลักการของหลักสูตร

๑. ยึดผู้เรียนสูงอายุเป็นศูนย์กลาง เคารพในประสบการณ์และภูมิปัญญาที่สั่งสมมาตลอดชีวิต
๒. บูรณาการภูมิปัญญาการทอผ้าดั้งเดิมกับเทคนิค Eco Print เพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น
๓. ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติท้องถิ่นน้ำหนาวให้เกิดประโยชน์สูงสุด ตามหลัก “ใช้แล้วปลูกเพิ่ม”
๔. เชื่อมโยงการเรียนรู้กับการสร้างรายได้จริงและการพัฒนาช่องทางตลาดทั้งออนไลน์และออฟไลน์
๕. สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ที่ผู้สูงอายุสามารถเป็นทั้งผู้เรียนและผู้ถ่ายทอดให้คนรุ่นต่อไป

จุดมุ่งหมาย

๑. เพื่อพัฒนานวัตกรรมหลักสูตร LEARN+ วัฒนธรรมเส้นใย สูงวัยสร้างคุณค่า นวัตกรรมพัฒนาศักยภาพผู้เรียนสูงอายด้วยภูมิปัญญาผ้าทอและ Eco Print สู่อาชีพยั่งยืน” ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอน้ำหนาว
๒. เพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพด้านการทอผ้าเส้นใยธรรมชาติและเทคนิค Eco Print ให้ผู้เรียนสูงอายุสามารถสร้างรายได้ อย่างยั่งยืน
๓. เพื่อประเมินประสิทธิผลของนวัตกรรมหลักสูตรและขยายผลสู่ชุมชนอื่นบนหลักการ “ใช้แล้วปลูกเพิ่ม”

กลุ่มเป้าหมาย

ผู้สูงอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป ในพื้นที่อำเภอน้ำหนาว ที่มีความสนใจด้านการทอผ้าหรือมีทักษะพื้นฐานอยู่แล้ว จำนวน ๓๕ คน

ระยะเวลา

ภาคทฤษฎี	๘	ชั่วโมง
ภาคปฏิบัติ	๒๒	ชั่วโมง
รวมทั้งสิ้น	๓๐	ชั่วโมง

โครงสร้างหลักสูตร ๔ โมดูล

โมดูลที่ ๑ : ภูมิปัญญาการทอผ้าพื้นบ้าน (๘ ชั่วโมง)

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	กระบวนการ จัดการเรียนรู้	ทฤษฎี	ปฏิบัติ
๑	รากเหง้าผ้าทอ พื้นบ้าน	อธิบายความเป็นมา ของการทอผ้าและ อัตลักษณ์ผ้าพื้นบ้านได้	- ประวัติผ้าทอพื้นบ้าน ลาย ผ้าขาวม้า ลายชิ้นพื้นบ้าน - ความหมายของลวดลาย	- ปราชญ์ชาวบ้าน เล่าเรื่อง - ชมตัวอย่างผ้าของจริง	๓๐ นาที่	-
๒	วัสดุ อุปกรณ์ และเส้นใย	เลือกใช้เส้นใย ธรรมชาติและอุปกรณ์ ทอผ้าอย่างเหมาะสม	- ชนิดเส้นใย (ฝ้าย ไหม ป่าน) การเตรียมเส้นด้าย - วัสดุอุปกรณ์ที่มีในท้องถิ่น	- สาธิตโดยปราชญ์ - ผู้เรียนสัมผัสวัสดุจริง	๓๐ นาที่	๓๐ นาที่
๓	เทคนิคการทอ ผ้าลายพื้นฐาน	ปฏิบัติการทอผ้า ลายผ้าขาวม้า และลายพื้นบ้านได้	- ขั้นตอนการทอ วิธีการใส่ กระสวย การเก็บตะกอล การทอลายพื้นฐาน	- ปราชญ์สาธิต ๖๐% - ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ - ระบบเพื่อนช่วยเพื่อน	๑ ชม.	๔ ชม.
๔	การออกแบบ ลายและ บรรจุภัณฑ์	ออกแบบลายผ้าและ บรรจุภัณฑ์เบื้องต้นได้	- หลักการออกแบบลาย - ประเภทบรรจุภัณฑ์ - การตั้งชื่อผลิตภัณฑ์	- สาธิต - ปฏิบัติ - แลกเปลี่ยนความ คิดเห็น	๓๐ นาที่	๓๐ นาที่

โมดูลที่ ๒ : ย้อมสีธรรมชาติจากป่าน้ำหนาว (๖ ชั่วโมง)

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	กระบวนการ จัดการเรียนรู้	ทฤษฎี	ปฏิบัติ
๑	ปฏิทินภูมิปัญญา ป่าน้ำหนาว	ระบุพืชย้อมสี ตามฤดูกาลของ ป่าน้ำหนาวได้	- พืชย้อมสีท้องถิ่น (ครั้ง คราม ขมิ้น มังคุด ฝาง) - ฤดูกาลเก็บ - คุณสมบัติสี	- ปราชญ์นำลงพื้นที่ สำรวจพืชจริง - จัดทำปฏิทินร่วมกัน	๓๐ นาที่	๓๐ นาที่
๒	กระบวนการ ย้อมสีธรรมชาติ	ย้อมผ้าด้วยสีธรรมชาติ ได้อย่างถูกขั้นตอน	- การต้มสี - การใช้สารช่วยติด (Mordant) ธรรมชาติ เช่น น้ำด่าง สารส้ม	- สาธิต - ลงมือปฏิบัติทีละ ขั้นตอน	๓๐ นาที่	๒ ชม.
๓	หลัก “ใช้แล้ว ปลูกเพิ่ม”	ปลูกพืชย้อมสีทดแทน การเก็บจากป่าได้	- การขยายพันธุ์พืชย้อมสี - วิธีปลูกในพื้นที่รอบบ้าน - การดูแลรักษา	- แจกกล้าพันธุ์ - ฝึกปลูกจริง - สัญญาใจชุมชน	๓๐ นาที่	๒ ชม.

โมดูลที่ ๓ : นวัตกรรม Eco Print บนผ้าทอน้ำหนาว (๑๐ ชั่วโมง)

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	กระบวนการจัดการเรียนรู้	ทฤษฎี	ปฏิบัติ
๑	หลักการ Eco Print บนผ้า	อธิบายหลักการและความแตกต่างของ Eco Print บนผ้าและบนวัสดุอื่นได้	- กระบวนการถ่ายโอนสีจากพืชสู่ผ้า - ชนิดใบไม้ น้ำหนาวที่ให้สีดี (ใบสัก ใบคูณ ใบแดง ใบหมากเม่า)	- บรรยาย - ชมตัวอย่างจริง - สัมผัสใบไม้	๑ ชม.	-
๒	การเตรียมผ้าและวัสดุ	เตรียมผ้าและวัสดุสำหรับ Eco Print ได้ถูกต้อง	- การซักผ้าก่อน Eco Print - การเลือกผ้าที่เหมาะสม - การเตรียม Mordant	- สาธิต - ฝึกปฏิบัติ	๓๐ นาที	๑ ชม.
๓	ศิลปะการจัดวางลาย	ออกแบบและจัดวางใบไม้ลงบนผ้าได้อย่างสวยงาม	- หลักการ Composition - การเลือกใบไม้ - การผสมสีธรรมชาติ	- ฝึกปฏิบัติ - ปรารภให้คำแนะนำ	๓๐ นาที	๒ ชม.
๔	กระบวนการนึ่งและดั่งสี	ปฏิบัติการนึ่งผ้าด้วยหม้อซึ่งขนาดใหญ่ได้อย่างถูกต้อง	- อุณหภูมิและระยะเวลาที่เหมาะสม - การนึ่งหลายผืนพร้อมกัน - การควบคุมคุณภาพ	- สาธิต - ปฏิบัติจริง	๓๐ นาที	๒ ชม.
๕	การแกะลายและตกแต่งชิ้นงาน	แกะลายและตกแต่งผ้า Eco Print ให้ได้คุณภาพมาตรฐานได้	- เทคนิคการแกะ - วิธีล้างและอบแห้ง - การเคลือบสีเพื่อความคงทน	- ฝึกปฏิบัติ - ประเมินชิ้นงานร่วมกัน	-	๒ ชม.
๖	การพัฒนาผลิตภัณฑ์หลากหลาย	ประยุกต์ Eco Print กับผลิตภัณฑ์ผ้าทอหลากหลายรูปแบบได้	- ผ้าพันคอ ผ้าคลุมไหล่ - กระเป๋า ยาม ผ้าปูโต๊ะ	- ฝึกปฏิบัติอิสระ - แลกเปลี่ยนเรียนรู้	-	๑ ชม.

โมดูลที่ ๔ : การตลาดและการสร้างอาชีพยั่งยืน (๖ ชั่วโมง)

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	กระบวนการจัดการเรียนรู้	ทฤษฎี	ปฏิบัติ
๑	ดูตลาดก่อนลงมือทำ	วิเคราะห์ตลาดผลิตภัณฑ์ผ้าทอและ Eco Print ได้	- แนวโน้มตลาด กลุ่มผู้ซื้อ ราคาที่เหมาะสม คู่แข่ง และจุดต่าง	- ชมภาพตลาดจริง - วิเคราะห์ร่วมกัน	๓๐ นาที่	๓๐ นาที่
๒	การตั้งราคาและคำนวณต้นทุน	คำนวณต้นทุนและตั้งราคาขายที่เหมาะสมได้	- ต้นทุนวัสดุ ค่าแรง กำไร ที่ควรได้	- ฝึกคำนวณจากชิ้นงาน จริงของตัวเอง	๓๐ นาที่	๓๐ นาที่
๓	การตลาดดิจิทัลสำหรับผู้สูงอายุ	ใช้ช่องทางออนไลน์ในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ได้	- Facebook Page, LINE Chat, TikTok การถ่ายภาพ ผลิตภัณฑ์ด้วยโทรศัพท์	- ฝึกปฏิบัติที่ละขั้นตอน โดยลูกหลานหรือ ปราชญ์ช่วยสอน	๓๐ นาที่	๑ ชม.
๔	การออกร้านและการสื่อสารคุณค่า	นำเสนอและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในงานจริงได้	- การจัดร้าน การเล่า เรื่องราวผลิตภัณฑ์ การรับ ออเดอร์	- ออกร้านงานจริงก่อน จบหลักสูตร	-	๒ ชม.
๕	การสร้างกลุ่มอาชีพที่ยั่งยืน	วางแผนการรวมกลุ่มและการบริหารจัดการกลุ่มได้	- การจัดทำบัญชีรายรับ- รายจ่าย การก้าวสู่ วิสาหกิจชุมชน OTOP	- ระดมความคิด - จัดทำแผนธุรกิจกลุ่ม อย่างง่าย	๓๐ นาที่	๓๐ นาที่

สรุปโครงสร้างชั่วโมงรวม

โมดูล	ชื่อ	ทฤษฎี	ปฏิบัติ	รวม
๑	ภูมิปัญญาการทอผ้าพื้นบ้าน	๒ ชั่วโมง ๓๐ นาที	๕ ชั่วโมง ๓๐ นาที	๘ ชั่วโมง
๒	ย้อมสีธรรมชาติจากป่าน้ำหนว	๑ ชั่วโมง ๓๐ นาที	๔ ชั่วโมง ๓๐ นาที	๖ ชั่วโมง
๓	นวัตกรรม Eco Print บนผ้าทอ	๒ ชั่วโมง ๓๐ นาที	๗ ชั่วโมง ๓๐ นาที	๑๐ ชั่วโมง
๔	การตลาดและการสร้างอาชีพ	๒ ชั่วโมง	๔ ชั่วโมง	๖ ชั่วโมง
รวม		๘ ชั่วโมง ๓๐ นาที	๒๑ ชั่วโมง ๓๐ นาที	๓๐ ชั่วโมง

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

๑. ประชาชนชาวบ้านด้านการทอผ้าพื้นบ้าน (สื่อบุคคลหลัก)
๒. ใบความรู้ภาพประกอบขนาดใหญ่สำหรับผู้สูงอายุ
๓. วิดีโอ Eco Print ศิลปะที่ซ่อนอยู่ในธรรมชาติ
๔. ศูนย์เรียนรู้ภูมิปัญญาผ้าทอเส้นใยฝ้าย ตำบลโคกมน
๕. ศูนย์นวัตกรรม Eco Print ตำบลโคกมน
๖. ป่าธรรมชาติในพื้นที่ (แหล่งเรียนรู้พืชย้อมสี)
๗. สื่อออนไลน์ Facebook Page สกร.ระดับอำเภอน้ำหนาว

การวัดและประเมินผล

มิติการประเมิน	วิธีการ	เกณฑ์
ความรู้ (ก่อน-หลัง)	แบบทดสอบ ๒๐ ข้อ	ผ่านการทดสอบร้อยละ ๖๐ ขึ้นไป
ทักษะปฏิบัติ	สังเกตพฤติกรรมโดยประชาชนและครูผู้สอน	ผ่านทุกขั้นตอน
ชิ้นงาน	ประเมินคุณภาพผ้า Eco Print	มาตรฐานที่กำหนด
รายได้จริง	ติดตาม ๓ เดือน และ ๖ เดือน	มีรายได้เพิ่มขึ้น
การปลูกทดแทน	เยี่ยมบ้านหลังจบ ๑ เดือน	ปลูกพืชย้อมสี ๓ ชนิด ขึ้นไป
ความพึงพอใจ	แบบสอบถามหลังทุกโมดูล	มีความพึงพอใจร้อยละ ๘๐ ขึ้นไป

เกณฑ์การจบหลักสูตร

๑. มีเวลาเรียนและฝึกปฏิบัติไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ (ไม่น้อยกว่า ๒๔ ชั่วโมง)
๒. มีผลการประเมินผ่านตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐
๓. มีชิ้นงานผ้า Eco Print ผ่านเกณฑ์คุณภาพที่กำหนดอย่างน้อย ๒ ชิ้น
๔. เข้าร่วมออกร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์จริงอย่างน้อย ๑ ครั้ง

ลงชื่อ.....ผู้เขียนหลักสูตร
(นางนิตยา หารี)

ครูศูนย์การเรียนรู้ระดับตำบล

ลงชื่อ.....ผู้เห็นชอบหลักสูตร
(นางนุศาลักษณ์ ซาหลง)

เจ้าหน้าที่การเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง

ลงชื่อ.....ผู้อนุมัติหลักสูตร
(นางศรดา ภัสสรวรรค)

ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอน้ำหนาว

หลักสูตร LEARN+ วัฒนธรรมเส้นใย สูงวัยสร้างคุณค่า

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอน้ำหนาว สกร.ประจำจังหวัดเพชรบูรณ์

โมดูลที่ ๑ : ภูมิปัญญาการทอผ้าน้ำหนาว (๘ ชั่วโมง)

เอกสารประกอบการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนสูงอายุ

ประกอบด้วย : ใบความรู้ ๔ ฉบับ | ใบงาน ๔ ฉบับ | เครื่องมือประเมินผล ๓ ชุด

- ★ อ่านง่าย ตัวอักษรขนาดใหญ่ เหมาะสำหรับผู้สูงอายุ
- ★ มีภาพประกอบและตัวอย่างชัดเจน
- ★ ช่องกรอกกว้าง เขียนได้สะดวก
- ★ ไม่มีถูก-ผิด มีแต่การเรียนรู้ร่วมกัน

คำชี้แจงสำหรับผู้เรียน

เอกสารชุดนี้เป็นเพื่อนในการเรียนรู้ของท่าน ไม่ใช่ข้อสอบ ท่านสามารถเขียน วาด หรือบันทึกสิ่งที่ท่านรู้ และเรียนรู้ได้อย่างอิสระ

ใบความรู้ที่ ๑

รากเหง้าผ้าทอน้ำหนาว

๑. ผ้าทอน้ำหนาวเกิดขึ้นได้อย่างไร ?

ตั้งแต่โบราณมา ชาวน้ำหนาวทอผ้าใช้เองในครัวเรือน เพราะอากาศหนาวเย็นและการซื้อผ้านอกพื้นที่ทำได้ยากด้วยเหตุที่อำเภอ น้ำหนาวเดิมถนนหนทางเป็นทางดิน ฤดูฝนก็เป็นโคลนตมทั้งอำเภอ พาหนะที่ใช้ส่วนใหญ่จะเป็นม้า ลา วัว ควาย คนในชุมชนจึงช่วยกันปลูกฝ้าย เก็บเส้นใย ปั่นด้าย และทอเป็นผ้าที่มีลวดลายเฉพาะของตัวเอง โดยมีการถ่ายทอดจากแม่สู่ลูก จากยายสู่หลาน สืบต่อกันมาหลายชั่วอายุคน ปัจจุบันปราชญ์ชาวบ้านที่ยังทอผ้าเป็นส่วนใหญ่มีอายุ ๖๐-๘๐ ปี ท่านเหล่านี้คือ “คลังความรู้ที่มีชีวิต” ที่มีคุณค่ายิ่ง

๒. ลวดลายผ้า น้ำหนาวที่ควรรู้

ชื่อลาย	ลักษณะและความหมาย	ใช้ในโอกาส
ลายผ้าขาวม้า	ตารางสี่เหลี่ยมสลับสี สื่อถึงความเป็นระเบียบ ความแข็งแรง พบเห็นได้ในชีวิตประจำวัน	ใช้ได้ทุกโอกาส
ลายขึ้นพื้นบ้าน	ลายแนวอนสลับสีหลายแถบ แต่ละสีมีความหมายตามวัฒนธรรมท้องถิ่น	ใส่ในงานประเพณี
ลายขอ	ลวดลายโค้งคล้ายขอ ความต่อเนื่องและความเจริญรุ่งเรือง	งานมงคล
ลายดอกแก้ว	ดอกไม้แปดกลีบ สื่อถึงธรรมชาติและ ความงามของป่าน้ำหนาว	ผ้าพิธีและของขวัญ

๓. คำที่ควรรู้จัก (คำศัพท์ง่ายๆ)

◆ กี่ทอ	=	อุปกรณ์หลักที่ใช้ทอผ้า มีทั้งแบบพื้นบ้านและแบบปรับปรุง
◆ เส้นยืน	=	เส้นด้ายที่ขึงตามแนวยาวของกี่ทอ
◆ เส้นพุ่ง	=	เส้นด้ายที่สอดขวางไปมาระหว่างการทอ
◆ ตะกอล	=	อุปกรณ์ยกเส้นด้ายขึ้น-ลง เพื่อสร้างลวดลาย
◆ กระสวย	=	อุปกรณ์พุ่งเส้นด้ายผ่านเส้นยืน
◆ ม้วนผ้า	=	ส่วนที่เก็บผ้าที่ทอเสร็จแล้ว

๔. ข้อคิดสำหรับผู้เรียน

ผ้าทุกผืนที่ท่านเคยทอมาในชีวิต คือหลักฐานที่พิสูจน์ว่าท่านมีความรู้และทักษะที่มีค่า การเรียนรู้ในวันนี้ไม่ได้มาสอนท่าน แต่มาช่วยให้ท่านนำสิ่งที่มียู่แล้วออกมาใช้ให้เต็มที่"

ใบงานที่ ๑

รากเหง้าผ้าทอน้ำหนาว

ชื่อ-สกุล	
อายุ	
ตำบลที่อยู่	
วันที่	

กิจกรรมที่ ๑ : เรื่องราวผ้าทอในชีวิตของฉัน

★ คำถาม : ท่านจำได้ไหมว่าครั้งแรกที่เห็นหรือจับผ้าทอน้ำหนาวคือเมื่อไหร่ และมีความรู้สึกอย่างไร ?

(เขียนสั้นๆ หรือเล่าให้เพื่อนฟังก็ได้ ไม่มีถูก-ผิด)

กิจกรรมที่ ๒ : ลวดลายที่ฉันรู้จัก

★ ให้ท่านเขียนชื่อลวดลายผ้าที่ท่านรู้จักหรือเคยทอมาก่อน (อย่างน้อย ๒ ลาย)

ที่	ชื่อลาย	รู้อะไรเกี่ยวกับลายนี้บ้าง ?
1		
2		
3		
4		

กิจกรรมที่ ๓ : คำศัพท์ที่ฉันรู้จัก

★ จับคู่คำศัพท์กับความหมาย (ลากเส้นเชื่อมหรือเขียนตัวเลขกำกับ)

คำศัพท์	ความหมาย
๑. กี่ทอ (.....)	๑. เส้นด้ายที่สอดขวางไปมา
๒. เส้นยืน (.....)	๒. อุปกรณ์สอดเส้นด้าย
๓. เส้นพุ่ง (.....)	๓. เส้นด้ายที่ขึงตามแนวยาว
๔. กระสวย (.....)	๔. อุปกรณ์หลักในการทอผ้า
๕. ตะกอ (.....)	๕. อุปกรณ์ยกเส้นด้ายขึ้น-ลง

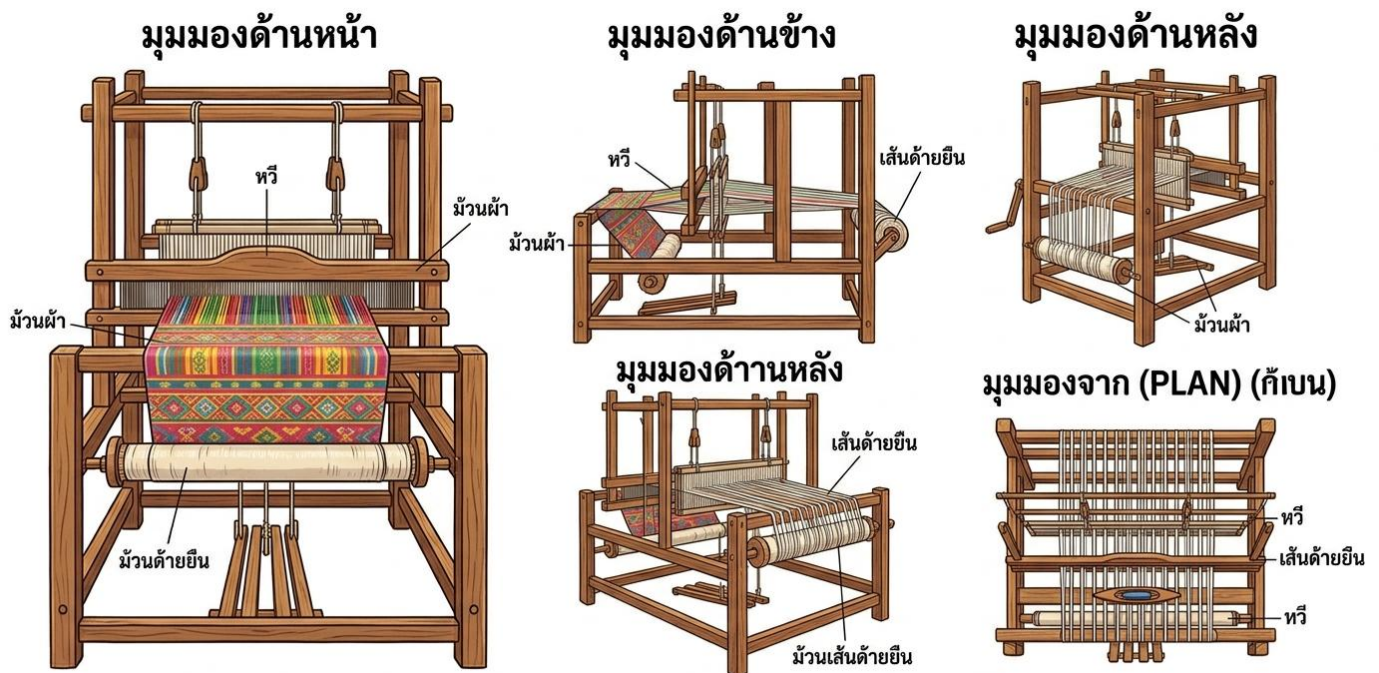
ใบความรู้ที่ ๒

วัสดุ อุปกรณ์ และเส้นใยผ้าทอ

๑. เส้นใยธรรมชาติที่ใช้ทอผ้า

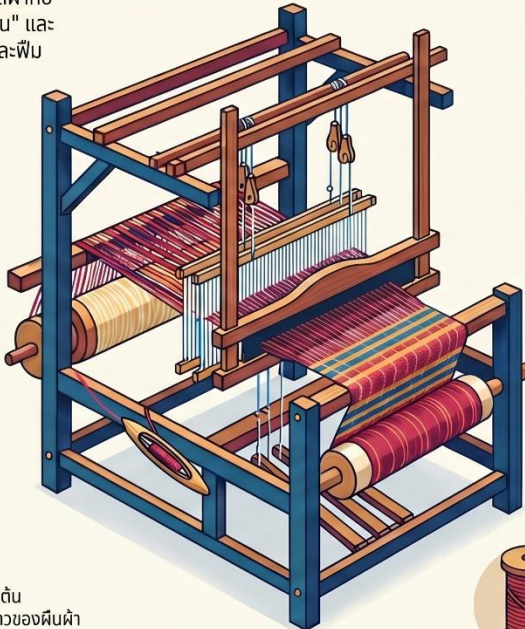
ชนิดเส้นใย	คุณสมบัติเด่น	หมายเหตุ
ฝ้าย (Cotton)	นุ่ม ระบายอากาศดี ย้อมสีได้สวย เหมาะกับผ้า Eco Print	หาได้ในพื้นที่น้ำหนาว ★★★
ไหม (Silk)	เงางาม นุ่มลื่น มีมูลค่าสูง	ต้นทุนสูง เหมาะผ้าพิธี
ป่าน (Hemp)	เส้นใยแข็งแรง ทนทาน ระบายอากาศดี	เหมาะทำกระเป๋า ย่อม
ปอ (Jute)	เส้นใยหยาบ ทนทาน ราคาถูก	เหมาะสินค้าใช้งาน

๒. อุปกรณ์ทอผ้าที่ต้องรู้จัก

โครงสร้างของกี่ทอผ้า (Structure of the Loom)

กี่ทอผ้า หรือ "ทูก" คือเครื่องมือสำคัญในการผลิตผ้าทอ โดยอาศัยการขัดกันของเส้นด้าย 2 ชุด คือ "ด้ายยืน" และ "ด้ายพุ่ง" ผ่านอุปกรณ์หลัก เช่น ตะกอ กระสวย และฟืม เพื่อสร้างลวดลายและเนื้อผ้าตามต้องการ

ตะกอ หรือ เขา (Healds)
ทำหน้าที่แยกด้ายยืนขึ้น-ลงเพื่อเปิดช่องว่างสำหรับส่งด้ายพุ่งผ่านไป

กระสวย (Shuttle)
อุปกรณ์รูปทรงคล้ายเรือสำหรับบรรจุหลอดด้ายพุ่งเพื่อส่งผ่านเข้าไประหว่างด้ายยืน

ฟืม หรือ ฟืมหวี (Reed)
ใช้สำหรับกระทุ้งเส้นด้ายพุ่งให้เรียงชิดติดกันเป็นเนื้อผ้าที่แน่นหนาและสม่ำเสมอ

ด้ายยืน (Warp)
การติดตั้ง: ขึงตึงบนที่คอด้ายตั้งแต่เริ่มต้น
ทิศทางของด้าย: แนวยาวตามความยาวของผืนผ้า
หน้าที่หลัก: เป็นโครงสร้างหลักของผืนผ้า

1. การแยกด้ายยืน (Shedding)
ใช้ไม้เหยียบบังคับกับตะกอให้แยกเส้นด้ายยืนออกเป็นช่องว่างบนและล่าง

2. การสอดด้ายพุ่ง (Picking)
พุ่งกระสวยบรรจุด้ายพุ่งผ่านช่องว่างของด้ายยืนจากฝั่งหนึ่งไปอีกฝั่งหนึ่ง

3. การกระทุ้งฟืม (Beating-up)
ตึงฟืมเข้าหาตัวเพื่อกระทุ้งด้ายพุ่งให้ชิดกับเนื้อผ้าเดิมที่ทอไว้

4. การม้วนเก็บผ้า (Taking-up)
เมื่อทอผ้าได้ความยาวที่ต้องการ จะทำการม้วนผ้าที่เสร็จแล้วเข้าสู่แกนม้วนผ้าด้านหน้า

ด้ายพุ่ง (Weft)
การติดตั้ง: บรรจุในหลอดด้ายและใส่ในกระสวย
ทิศทางของด้าย: แนวขวางตามความกว้างของผืนผ้า
หน้าที่หลัก: สอดขัดเพื่อสร้างเนื้อผ้าและลวดลาย

๓. การดูแลรักษาเส้นด้ายและอุปกรณ์

- ★ เก็บเส้นด้ายในที่แห้ง ไม่อับชื้น เพื่อป้องกันรา
- ★ ทำความสะอาดกี่ทอหลังใช้ทุกครั้ง เช็ดกระสวยให้แห้ง
- ★ หล่อลื่นส่วนที่เคลื่อนไหวด้วยน้ำมันมะพร้าวหรือน้ำมันพืช
- ★ ตรวจสอบเส้นด้ายว่าขาดหรือพันกันก่อนเริ่มทอทุกครั้ง

ใบงานที่ ๒

วัสดุ อุปกรณ์ และเส้นใยที่ฉันรู้จัก

ชื่อ-สกุล	
วันที่	

กิจกรรมที่ ๑ : อุปกรณ์ที่ฉันคุ้นเคย

★ ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ หน้าอุปกรณ์ที่ท่านเคยใช้งานหรือเคยเห็น

☐ กี่ทอ	☐ กระสวย	☐ ฟืม	☐ ตะกอล
☐ ม้วนด้าย	☐ ม้วนผ้า	☐ หวีด้าย	☐ เขียง

★ อุปกรณ์ที่ท่านใช้เป็นและชนิดที่สุดคืออะไร ? และเพราะอะไร ?

.....

.....

กิจกรรมที่ ๒ : เส้นใยที่ฉันเคยใช้

★ ให้ท่านกรอกข้อมูลเส้นใยที่ท่านเคยใช้ทอผ้า

ที่	ชนิดเส้นใย	ทำผ้าชนิดใด	ชื่อ/หาจากที่ใด
1			
2			
3			

กิจกรรมที่ ๓ : ภูมิปัญญาที่อยากถ่ายทอด

★ หากท่านจะบอกเคล็ดลับการทอผ้าสักหนึ่งเรื่องให้คนรุ่นต่อไป ท่านจะบอกอะไร ?

.....

.....

เทคนิคการทอผ้าลายพื้นฐาน

ขั้นตอนการทอผ้า (ทีละขั้นตอน ทำตามได้เลย)		
ขั้น	ทำอะไร	รายละเอียดและเคล็ดลับ
๑	เตรียมเส้นด้าย	คลี่เส้นด้ายออกให้เรียบ ไม่พันกัน ตัดความยาวตามที่ต้องการ บวกเผื่อ ๑๐-๑๕ ซม.
๒	ขึงเส้นยืน	ขึงเส้นด้ายตามแนวยาวของกี่ทอ ให้ตึงพอดี ไม่หย่อนและไม่ตึงเกินไป
๓	ร้อยตะกอล	สอดเส้นด้ายยืนผ่านตะกอลตามลำดับ ตรวจสอบให้ถูกต้องก่อนเริ่มทอ
๔	ร้อยฟืม	สอดเส้นด้ายผ่านช่องฟืมทีละเส้น ให้สม่ำเสมอ
๕	เริ่มทอ	ยกตะกอลแถวที่ ๑ สอดกระสวยจากซ้ายไปขวา กระทั่งฟืมให้แน่น
๖	สลับตะกอล	ยกตะกอลแถวที่ ๒ สอดกระสวยกลับจากขวาไปซ้าย กระทั่งฟืมอีกครั้ง
๗	ทำซ้ำ	ทำขั้นที่ ๕-๖ สลับกันไปเรื่อยๆ จนได้ผ้าตามความยาวที่ต้องการ
๘	ตัดผ้าและเก็บเชิง	ตัดผ้าออกจากกี่ พับและเย็บเก็บชายผ้าให้เรียบร้อย

เคล็ดลับจากปราชญ์

- ★ “ทอช้าๆ ดีกว่าเร็วแล้วผิด” — ความสม่ำเสมอสำคัญกว่าความเร็ว
- ★ ถ้าเส้นด้ายพันกัน หยุดก่อน ค่อยๆ คลี่ออก อย่าดึงแรง
- ★ ตรวจสอบความตึงของผ้าทุก ๑๐ แถว โดยการมองจากด้านข้าง
- ★ พักมือและสายตาทุก ๓๐-๔๕ นาที ยืดนิ้วมือก่อนทอต่อ

ใบงานที่ ๓

ฉันทอผ้าได้แล้ว !

ชื่อ-สกุล	
วันที่	

บันทึกการทอผ้าของฉัน

★ ให้อ่านบันทึกสิ่งที่เกิดขึ้นระหว่างการฝึกทอผ้าในวันนี้

ฉันทอผ้าลาย	
ใช้เส้นใยชนิด	
สีที่ใช้	
ขั้นตอนที่ทำได้ดีที่สุด	
ขั้นตอนที่ยังทำยาก	
สิ่งที่ต้องการเรียนรู้เพิ่ม	

ความรู้สึกหลังการฝึกทอผ้าวันนี้

★ เลือกสัญลักษณ์ที่ตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด

☐ 😊 สนุกมาก ☐ 😊 พอใจ ☐ 😐 ยังไม่มั่นใจ ☐ 😞 ต้องฝึกอีก

★ เขียนความรู้สึกหรือความคิดเห็นเพิ่มเติม :

.....

.....

ใบความรู้ที่ ๔

การออกแบบลายและบรรจุภัณฑ์เบื้องต้น

๑. หลักการออกแบบลายผ้าอย่างง่าย

การออกแบบลายผ้าไม่ได้ยากอย่างที่คิด เพราะลวดลายทุกแบบล้วนเกิดจากการสลับและจัดเรียงสี
ซึ่งท่านสามารถเรียนรู้ได้จากการสังเกตธรรมชาติรอบข้าง

- หลักที่ ๑ : สมดุล → จัดสีและลายให้สมดุลกัน ไม่หนักด้านใดด้านหนึ่งมากเกินไป
- หลักที่ ๒ : จังหวะ → ทำซ้ำลวดลายให้เป็นจังหวะสม่ำเสมอ เพื่อความสวยงาม
- หลักที่ ๓ : ความกลมกลืน → เลือกสีที่เข้ากัน ไม่ตึกัน
- หลักที่ ๔ : จุดเด่น → มีส่วนที่โดดเด่นหรือน่าสนใจอย่างน้อยหนึ่งจุด

๒. การเลือกสีที่เหมาะสม

กลุ่มสี	ตัวอย่างสีที่เข้ากัน	ความรู้สึกที่ได้
สีอบอุ่น	แดง ส้ม เหลือง ทอง	ร้อนแรง มีชีวิตชีวา
สีเย็น	น้ำเงิน เขียว ฟ้า ม่วง	สงบ เย็นตา น่าเชื่อถือ
สีกลาง	ขาว ดำ เทา ครีม	เป็นทางการ เรียบหรู
สีธรรมชาติ	น้ำตาล เขียวมะกอก ดิน	อบอุ่น เป็นธรรมชาติ

๓. บรรจุภัณฑ์ง่ายๆ ที่ขายได้

- ★ ถุงผ้า → ห่อด้วยผ้ามีสลิหรือผ้าขาว ผูกริบบิ้น ดูสวยและเป็นมิตรสิ่งแวดล้อม
- ★ กล่องกระดาษ → ใส่ผ้าพร้อมใบการดูแลรักษา เหมาะเป็นของขวัญ
- ★ ม้วนผ้า → ม้วนพับสวยงาม มัดด้วยเชือกป่านหรือด้าย เหมาะโชว์ในร้าน
- ★ ป้ายสินค้า → ต้องมีชื่อผลิตภัณฑ์ วัสดุ วิธีดูแลรักษา และชื่อผู้ผลิต

ใบงานที่ ๔

ฉันทออกแบบลายและบรรจุภัณฑ์ได้

ชื่อ-สกุล	
วันที่	

กิจกรรมที่ ๑ : ออกแบบลายผ้าของฉันท

★ วาดลายผ้าที่ท่านอยากทอในกรอบด้านล่าง (ใช้ดินสอหรือปากกาสีก็ได้)

[พื้นที่วาดลาย — สีเหลี่ยม ๑๕ x ๘ ซม.]

ชื่อลายนี้ว่า :

สีที่จะใช้ :

กิจกรรมที่ ๒ : ออกแบบป้ายสินค้าของฉัน

★ เขียนข้อมูลที่ต้องการลงในป้ายสินค้า (Tag) ของท่านเอง

ชื่อผลิตภัณฑ์ : _____

วัสดุที่ใช้ : _____

ผลิตโดย : _____

วิธีดูแลรักษา : _____

ราคา : _____

กิจกรรมที่ ๓ : สิ่งที่คุณเรียนรู้ในโมดูลที่ ๑

★ ให้ท่านเขียนสิ่งที่ประทับใจหรือได้เรียนรู้มากที่สุด ๓ ข้อ

ข้อที่ ๑ :

ข้อที่ ๒ :

ข้อที่ ๓ :

เครื่องมือการวัดและประเมินผล โมดูลที่ ๑

แบบทดสอบความรู้ก่อนและหลังการเรียนรู้

(ทำก่อนเรียน ♦ ทำหลังเรียน)

ชื่อ-สกุล	
วันที่ทำ ก่อนเรียน	
วันที่ทำ หลังเรียน	

คำชี้แจง : ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่คิดว่าถูกต้องที่สุด (ข้อละ ๑ คะแนน รวม ๑๐ คะแนน)

๑. ลายผ้าขาวม้าลักษณะใดต่อไปนี้ถูกต้อง ?

- ☐ ลายดอกไม้
- ☐ ลายตารางสีเหลี่ยมสลับสี
- ☐ ลายเส้นโค้ง
- ☐ ลายวงกลม

๒. เส้นใยในการทอผ้าหมายถึงอะไร ?

- ☐ เส้นด้ายที่สอดขวาง
- ☐ เส้นด้ายที่ขึงตามแนวยาว
- ☐ อุปกรณ์ยกด้าย
- ☐ ส่วนเก็บผ้า

๓. เส้นใยชนิดใดเหมาะกับการทำ Eco Print มากที่สุด ?

- ☐ เส้นใยฝ้าย
- ☐ พลาสติก
- ☐ ไนลอน
- ☐ โพลีเอสเตอร์

๔. กระสวยใช้ทำอะไรในการทอผ้า ?

- ☐ ยกเส้นด้ายขึ้น-ลง
- ☐ สอดเส้นด้ายพุ่งขวาง
- ☐ เก็บผ้าที่ทอแล้ว
- ☐ ตัดเส้นด้าย

๕. หลักสำคัญอันดับแรกของการออกแบบลายผ้าคืออะไร ?

- ☐ สมดุล
- ☐ ความเร็ว
- ☐ ปริมาณสี
- ☐ ราคาวัสดุ

คะแนนก่อนเรียน : _____ / ๑๐

วันที่ : _____

คะแนนหลังเรียน : _____ / ๑๐

วันที่ : _____

แบบสังเกตพฤติกรรมและประเมินทักษะปฏิบัติ

โมดูลที่ ๑ : ภูมิปัญญาการทอผ้าพื้นบ้าน

(สำหรับครูหรือปราชญ์ชาวบ้านผู้สังเกต)

ชื่อผู้เรียน	
ผู้สังเกต	
วันที่สังเกต	
โมดูล/กิจกรรม	

เกณฑ์การให้คะแนน : ดีมาก (๔) = ทำได้คล่องแคล่ว | ดี (๓) = ทำได้ถูกต้อง | พอใช้ (๒) = ทำได้บ้าง | ปรับปรุง (๑) = ต้องฝึกเพิ่ม

ด้านที่ ๑ : ความรู้และความเข้าใจ

หัวข้อการประเมิน	ดีมาก (๔)	ดี (๓)	พอใช้ (๒)	ปรับปรุง (๑)
อธิบายประวัติและความเป็นมาของผ้าทอพื้นบ้านได้	☐	☐	☐	☐
ระบุชื่อลวดลายผ้าและความหมายได้อย่างน้อย ๒ ลาย	☐	☐	☐	☐
บอกชื่ออุปกรณ์ทอผ้าและหน้าที่ได้ถูกต้อง	☐	☐	☐	☐
แยกแยะชนิดเส้นใยธรรมชาติได้	☐	☐	☐	☐

ด้านที่ ๒ : ทักษะการปฏิบัติ

หัวข้อการประเมิน	ดีมาก (๔)	ดี (๓)	พอใช้ (๒)	ปรับปรุง (๑)
จัดเตรียมเส้นด้ายและอุปกรณ์ได้อย่างถูกต้อง	☐	☐	☐	☐
จึงเส้นยืนและร้อยตะกั่วได้ด้วยตัวเอง	☐	☐	☐	☐
ทอผ้าได้อย่างสม่ำเสมอ ไม่ดึงหรือหย่อนเกินไป	☐	☐	☐	☐
แก้ไขปัญหาเส้นด้ายพันกันได้	☐	☐	☐	☐
ดูแลรักษาอุปกรณ์หลังการใช้งานได้	☐	☐	☐	☐

ด้านที่ ๓ : ทักษะและการมีส่วนร่วม

หัวข้อการประเมิน	ดีมาก (๔)	ดี (๓)	พอใช้ (๒)	ปรับปรุง (๑)
มีความตั้งใจและให้ความสนใจในการเรียนรู้	☐	☐	☐	☐
กล้าแสดงความคิดเห็นและถามคำถาม	☐	☐	☐	☐
ช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนร่วมกลุ่ม	☐	☐	☐	☐
ภาคภูมิใจในภูมิปัญญาและอัตลักษณ์ของตนเอง	☐	☐	☐	☐

คะแนนด้านที่ ๑	คะแนนด้านที่ ๒	คะแนนด้านที่ ๓	รวม (เต็ม ๕๒)
___ / ๑๖	___ / ๒๐	___ / ๑๖	___ / ๕๒

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะพิเศษ :

ลงชื่อผู้สังเกต _____ วันที่ _____

แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียน

โมดูลที่ ๑ : ภูมิปัญญาการทอผ้าน้ำหนาว

ชื่อ-สกุล (ไม่ต้องระบุก็ได้)	
วันที่	

★ ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความพึงพอใจของท่าน

หัวข้อ	 มากที่สุด	 มาก	 ปานกลาง	 น้อย
เนื้อหาที่น่าสนใจและเข้าใจง่าย	☐	☐	☐	☐
ปราชญ์/ครูสอนได้ชัดเจนและเป็นกันเอง	☐	☐	☐	☐
มีเวลาฝึกปฏิบัติเพียงพอ	☐	☐	☐	☐
สถานที่และอุปกรณ์พร้อมใช้งาน	☐	☐	☐	☐
ฉันรู้สึกมีความสุขในการเรียนรู้	☐	☐	☐	☐
ฉันนำความรู้นี้ไปใช้สร้างรายได้ได้	☐	☐	☐	☐
ฉันอยากเรียนต่อในโมดูลถัดไป	☐	☐	☐	☐

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

สิ่งที่ชอบมากที่สุดนี้ในโมดูลนี้ :

.....

สิ่งที่ต้องการให้ปรับปรุง :

.....

สิ่งที่อยากเรียนรู้เพิ่มเติมในโมดูลถัดไป :

.....

★ ความคิดเห็นของท่านมีคุณค่ายิ่งในการพัฒนาการเรียนรู้ของชุมชนน้ำหนาว

โมดูลที่ ๒ : ย้อมสีธรรมชาติจากป่าน้ำหนาว (๖ ชั่วโมง)

เอกสารประกอบการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนสูงอายุ

ประกอบด้วย : ใบความรู้ ๓ ฉบับ | ใบงาน ๓ ฉบับ | เครื่องมือประเมินผล ๓ ชุด

- เรียนรู้จากป่าน้ำหนาวที่ท่านอยู่มาตลอดชีวิต
- พืชย้อมสีทุกชนิดในเอกสารนี้หาได้ในพื้นที่น้ำหนาว
- ความรู้ที่ท่านมีอยู่แล้วคือรากฐานที่สำคัญที่สุด
- ไม่มีถูก-ผิด มีแต่การเรียนรู้และแบ่งปันร่วมกัน

วัตถุประสงค์ของโมดูลนี้

๑. ระบุพืชย้อมสีท้องถิ่นตามฤดูกาลของป่าน้ำหนาวได้
๒. ย้อมผ้าด้วยสีธรรมชาติได้อย่างถูกขั้นตอน
๓. ปลุกพืชย้อมสีทดแทนการเก็บจากป่าได้ตามหลัก “ใช้แล้วปลูกเพิ่ม”

ใบความรู้ที่ ๑

ปฏิทินภูมิปัญญาป่าน้ำหนาว พืชย้อมสีที่มีในท้องถิ่น เก็บได้เมื่อไหร่ ใช้ทำอะไร

๑. ทำไมต้องรู้จักฤดูกาลก่อนย้อมผ้า ?

ป่าน้ำหนาวมีพืชหลากหลายที่ให้สีธรรมชาติสวยงาม แต่พืชแต่ละชนิดให้สีที่ดีที่สุดในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน หากเก็บผิดฤดูกาล สีที่ได้จะจืดและไม่คงทน นี่คือภูมิปัญญาที่บรรพบุรุษสั่งสมมาและปราชญ์ชาวบ้านรู้ดีกว่าตำราใดๆ

๒. ปฏิทินพืชย้อมสีน้ำหนาวตลอดปี

ฤดูกาล	ช่วงเดือน	พืชย้อมสีที่แนะนำ	สีที่ได้และเคล็ดลับ
ฤดูหนาว ❄️	พ.ย. — ก.พ.	คราม / ฝาง	น้ำเงินเข้ม / แดงชมพู / น้ำตาลแดง เก็บใบครามก่อนออกดอก ดีที่สุด
ฤดูแล้ง ☀️	มี.ค. — พ.ค.	ขมิ้น / ห้อม	เหลืองสด / คราม / น้ำตาลอ่อน ขมิ้น ต้องแก่จัด สีถึงจะเข้ม
ฤดูฝน 🌧️	มิ.ย. — ต.ค.	ใบสัก / ใบคูณ / ครั่ง	น้ำตาลทอง / เหลืองอ่อน / แดงเลือดนก เก็บใบสักช่วงกลางฝนสีเข้มที่สุด

๓. พืชย้อมสีที่ควรรู้จัก ๕ ชนิดหลัก

ชื่อพืช	ส่วนที่ใช้	สีที่ได้	วิธีเตรียม	หาได้ที่
คราม 🌿	ใบสด	น้ำเงิน-คราม	หมักใบในน้ำ ๒-๓ วัน	ปลูกได้ทั่วไป
ขมิ้น 🟡	เหง้าแก่	เหลืองสด	ต้มสด หรือใช้ผง	สวนบ้าน
ใบสัก 🍂	ใบแก่	น้ำตาลทอง	ต้มสด ๓๐ นาที	ป่าน้ำหนาว
ฝาง 🔴	แก่นไม้	แดงชมพู	ต้มแก่น ๑ ชั่วโมง	ป่าเบญจพรรณ
หมากเม่า 🟣	ผล / ใบ	ม่วงแดง	คั้นน้ำผล หรือต้มใบ	ป่าน้ำหนาว

★ คำเตือนจากปราชญ์ชาวบ้าน

- ⚠️ ไม่เก็บพืชในเขตอุทยานแห่งชาติ เพราะผิดกฎหมายและทำลายระบบนิเวศ
- ⚠️ เก็บแต่พอใช้ ไม่เก็บจนหมดต้น ให้ต้นไม้ฟื้นตัวได้
- ✅ ทางที่ดีที่สุด : ปลูกพืชย้อมสีเองในสวนบ้าน แล้วไม่ต้องไปเก็บจากป่าเลย

ใบงานที่ ๑

ปฏิทินภูมิปัญญาของฉัน

ชื่อ-สกุล	
อายุ	
ตำบลที่อยู่	
วันที่	

กิจกรรมที่ ๑ : พืชย้อมสีที่ฉันรู้จัก

★ ให้ท่านเขียนชื่อพืชย้อมสีที่ท่านเคยรู้จักหรือเคยเห็นในพื้นที่น้ำหนาว พร้อมบอกว่าเคยพบที่ใด

ที่	ชื่อพืช	สีที่ได้	เคยพบที่	ฤดูที่เก็บ
1				
2				
3				
4				
5				

กิจกรรมที่ ๒ : ปฏิทินป่าของฉัน

★ ให้ท่านเติมชื่อพืชย้อมสีลงในช่องเดือนที่ท่านคิดว่าเก็บได้ดีที่สุด (จากประสบการณ์ของท่านเอง)

ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.

(เขียนชื่อพืชที่เก็บได้ในแต่ละเดือน เช่น คราม ขมิ้น ใบสัก ฝาง หมากเฒ่า ...)

กิจกรรมที่ ๓ : เรื่องเล่าจากป่า

★ ท่านเคยเห็นหรือรู้จักการย้อมผ้าด้วยพืชธรรมชาติมาก่อนไหม ? เล่าให้ฟังหน่อยได้ไหมคะ

ใบความรู้ที่ ๒

กระบวนการย้อมสีธรรมชาติ

ขั้นตอนที่ละขั้น ทำตามได้เลย ไม่ยากอย่างที่คิด

ขั้นตอนการย้อมสีธรรมชาติ ๗ ขั้น

ขั้น	ชื่อขั้นตอน	รายละเอียดและเคล็ดลับ
๑	เตรียมผ้า	ล้างผ้าด้วยน้ำสะอาด บิดหมาด ไม่ต้องแห้ง เพราะผ้าเปียกรับสีได้ดีกว่าผ้าแห้ง
๒	ต้มสารช่วยติดสี (Mordant)	ใช้สารธรรมชาติ เช่น สารส้ม ๑ ช้อนโต๊ะต่อน้ำ ๕ ลิตร ต้มละลาย แล้วแช่ผ้า ๓๐ นาที ล้างน้ำ
๓	ต้มสีจากพืช	นำพืชย้อมสีใส่หม้อ เติมน้ำท่วม ต้มนาน ๓๐-๖๐ นาที กรองเอาแต่น้ำสี
๔	แช่ผ้าในน้ำสี	จุ่มผ้าลงในน้ำสีที่กรองแล้ว คนเป็นระยะๆ ให้สีซึมเท่ากัน ทิ้งไว้ ๓๐-๖๐ นาที
๕	นึ่งหรือต้มเพิ่มความคงทน	นำผ้าที่แช่สีแล้วนึ่งในหม้อซึ่ง ๒๐-๓๐ นาที เพื่อให้สีติดแน่นขึ้น
๖	ล้างน้ำและบิด	ล้างผ้าด้วยน้ำสะอาดจนน้ำใส บิดเบาๆ ห้ามบิดแรงเพราะอาจทำให้สีลาย
๗	ตากในร่ม	ตากผ้าในที่ร่ม หลีกเลีย้งแสงแดดตรงๆ เพราะทำให้สีซีดเร็ว

สารช่วยติดสี (Mordant) ธรรมชาติที่ใช้ได้

สารช่วยติดสี	ปริมาณที่ใช้	ผลที่ได้	หาได้ที่
สารส้ม	๑ ช้อนโต๊ะ / น้ำ ๕ ลิตร	สีสดใส ติดทน	ร้านขายยา
น้ำด่างขี้เถ้า	เผาพื้นไม้ แช่น้ำ กรอง	สีเข้มขึ้น	ทำเองจากเตาพื้น
น้ำมะนาว	คั้นสดๆ	สีออกเหลืองทอง	ตลาดสด
เกลือ	๒ ช้อนโต๊ะ / น้ำ ๕ ลิตร	ช่วยให้สีสม่ำเสมอ	ครัวทุกบ้าน

เคล็ดลับความคงทนของสี

- ☀️ ชักผ้าด้วยน้ำเย็นและสบู่อ่อนๆ ไม่ใช่ผงซักฟอก
- ☀️ ตากในร่ม หลีกเลีย้งแสงแดดจ้า
- ☀️ ครั้งแรกที่ซัก เพิ่มเกลือ ๑ ช้อนโต๊ะลงในน้ำ ช่วยล็อกสี
- ☀️ ไม่รีดตรงๆ ใช้ผ้าเปียกรองก่อนรีด

ใบงานที่ ๒

ฉันย้อมสีธรรมชาติได้แล้ว !

ชื่อ-สกุล	
วันที่	

กิจกรรมที่ ๑ : บันทึกการย้อมสีของฉัน

★ ให้ท่านบันทึกกระบวนการย้อมสีที่ทำในวันนี้

พืชย้อมสีที่ใช้	
สีที่ต้องการ	
สารช่วยติดสีที่เลือก	
ใช้เวลาต้มสีกี่นาทิต	
ผลลัพธ์ สีที่ได้	
ปัญหาที่พบ	
วิธีแก้ไข	

กิจกรรมที่ ๒ : เปรียบเทียบสีธรรมชาติ

★ ให้ท่านลองทำตัวอย่างสีจากพืช ๒ ชนิด แล้วเปรียบเทียบผลลัพธ์

หัวข้อ	พืชที่ ๑ : _____	พืชที่ ๒ : _____
สีที่ได้		
ความเข้มของสี (เข้ม / กลาง / อ่อน)		
ความสม่ำเสมอ (สม่ำเสมอ / ไม่สม่ำเสมอ)		
ความชอบ (ชอบ / ไม่ชอบ)		

กิจกรรมที่ ๓ : ขั้นตอนที่คุณทำได้

★ ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ในขั้นตอนที่ท่านทำได้ด้วยตัวเองวันนี้

☐ เตรียมผ้า	☐ ต้มสารช่วยติดสี	☐ ต้มสีจากพืช	☐ แช่ผ้าในน้ำสี
☐ นึ่งผ้า	☐ ล้างน้ำ	☐ ตากผ้า	☐ ประเมินสีที่ได้

ขั้นตอนที่ทำยากที่สุด คือ _____

เพราะ _____

ใบความรู้ที่ ๓

หลักการ “ใช้แล้วปลูกเพิ่ม” สร้างอาชีพไปพร้อมกับดูแลป่า ให้สองสิ่งนี้อยู่ร่วมกันได้

๑. ทำไมต้องปลูกทดแทน ?

ในอดีตชุมชนน้ำหนาวเก็บพืชย้อมสีจากป่าธรรมชาติโดยตรง แต่เมื่อมีผู้ใช้มากขึ้น พืชบางชนิดเริ่มหายากขึ้นทุกปี และบางครั้งการเข้าไปเก็บในป่าก็ผิดกฎหมาย หลักการ “ใช้แล้วปลูกเพิ่ม” คือการที่ท่านปลูกพืชย้อมสีในพื้นที่ของตัวเอง เพื่อให้มีวัตถุดิบใช้อย่างต่อเนื่องโดยไม่ต้องพึ่งป่า และยังเป็นการอนุรักษ์พันธุ์พืชท้องถิ่นไปในตัวด้วย

๒. พืชย้อมสีที่ปลูกง่ายในบ้าน

ชื่อพืช	วิธีปลูก	ดูแลอย่างไร	เก็บผลผลิต	สีที่ได้
คราม 	เพาะเมล็ด / ปักชำ	รดน้ำวันเว้นวัน	อายุ ๓-๔ เดือน	น้ำเงิน-คราม
ขมิ้น 	แบ่งเหง้า	ชอบดินร่วน ชื้น	อายุ ๘-๑๒ เดือน	เหลืองสด
ห้อม 	ปักชำกิ่ง	ต้องการแสงแดดรำไร	อายุ ๔-๖ เดือน	น้ำเงินเข้ม
ฝาง 	เพาะเมล็ด	ทนแล้งได้ดี	อายุ ๒-๓ ปี	แดงชมพู
หมากเม่า 	เพาะเมล็ด/ตอนกิ่ง	ชอบดินชุ่มชื้น	อายุ ๒ ปีขึ้นไป	ม่วงแดง

๓. วงจร “ใช้แล้วปลูกเพิ่ม” ที่ยั่งยืน

- ขั้นที่ ๑ → เก็บพืชย้อมสีจากสวนบ้านของตัวเอง
- ขั้นที่ ๒ → นำมาย้อมผ้าและสร้างผลิตภัณฑ์
- ขั้นที่ ๓ → ขายผลิตภัณฑ์และมีรายได้
- ขั้นที่ ๔ → ใช้รายได้ส่วนหนึ่งซื้อกล้าพันธุ์ปลูกเพิ่ม
- ขั้นที่ ๕ → กลับไปขั้นที่ ๑ วนซ้ำไปเรื่อยๆ ไม่มีวันหมด

๔. สัญญาใจชุมชน — หลักการที่เราตกลงร่วมกัน

“ฉัน _____ ขอให้สัญญาว่าจะปลูกพืชย้อมสีอย่างน้อย _____ ชนิด ในพื้นที่ของฉัน
และจะดูแลต้นไม้เหล่านั้นให้เติบโตแข็งแรงเพื่อชุมชนน้ำหนาวและเพื่อลูกหลานรุ่นต่อไป”
ลงชื่อ _____ วันที่ _____

ใบงานที่ ๓

แผนปลูกพืชย้อมสีของฉัน

ชื่อ-สกุล	
วันที่	

กิจกรรมที่ ๑ : สำรวจพื้นที่ว่างรอบบ้านของฉัน

★ ให้ท่านประเมินพื้นที่ว่างที่สามารถปลูกพืชย้อมสีได้

พื้นที่ว่างรอบบ้าน (ประมาณ)	
แสงแดดในพื้นที่นั้น	
ดินเป็นแบบ (ร่วน / เหนียว / ทราย)	
แหล่งน้ำที่ใกล้ที่สุด	

กิจกรรมที่ ๒ : แผนการปลูกของฉัน

★ เลือกพืชที่จะปลูก บอกเหตุผล และวางแผนการปลูก

ที่	พืชที่จะปลูก	จำนวน	เหตุผลที่เลือก	จะปลูกเมื่อไหร่
1				
2				
3				

กิจกรรมที่ ๓ : ความมุ่งมั่นของฉัน

★ เขียนสิ่งที่ท่านจะทำเพื่อดูแลพืชย้อมสีที่ปลูก

★ ถ้าพืชที่ปลูกเติบโตดี ท่านอยากทำผลิตภัณฑ์อะไรจากสีที่ได้ ?

เครื่องมือการวัดและประเมินผล โมดูลที่ ๒

แบบทดสอบความรู้ก่อนและหลังการเรียนรู้

(ทำก่อนเรียน ♦ ทำหลังเรียน)

ชื่อ-สกุล	
วันที่ทำ ก่อนเรียน	
วันที่ทำ หลังเรียน	

คำชี้แจง : ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่คิดว่าถูกต้องที่สุด (ข้อละ ๑ คะแนน รวม ๑๐ คะแนน)

๑. พืชชนิดใดให้สีน้ำเงิน-ครามได้ดีที่สุด ?

- ☐ ขมิ้น
- ☐ คราม
- ☐ ฝาง
- ☐ หมากเม่า

๒. สารช่วยติดสี (Mordant) ธรรมชาติที่หาได้ง่ายในครัวคืออะไร ?

- ☐ น้ำยาล้างจาน
- ☐ สารส้ม
- ☐ น้ำมันพืช
- ☐ น้ำส้มสายชู

๓. ขั้นตอนแรกของการย้อมสีธรรมชาติคืออะไร ?

- ☐ ต้มสีจากพืช
- ☐ แช่ผ้าในน้ำสี
- ☐ เตรียมผ้า
- ☐ ตากในร่ม

๔. ทำไมต้องตากผ้าย้อมสีในร่มไม่ใช่แสงแดดจ้า ?

- ☐ ใช้เวลานานกว่า
- ☐ ป้องกันสีซีด
- ☐ ผ้าจะเย็นกว่า
- ☐ ประหยัดไฟ

๕. หลักการ "ใช้แล้วปลูกเพิ่ม" หมายความว่าอย่างไร ?

- ☐ เก็บพืชจากป่าให้มากที่สุด
- ☐ ปลูกพืชทดแทนทุกครั้งที่ใช้
- ☐ ซื้อพืชสำเร็จรูป
- ☐ ใช้สีสังเคราะห์แทน

๖. พืชชนิดใดให้สีเหลืองสดจากเหง้า ?

- ☐ ฝาง
- ☐ ครั่ง
- ☐ ขมิ้น
- ☐ ห้อม

๗. ขั้นตอนใดช่วยให้สีติดแน่นและคงทนขึ้น ?

- ☐ แช่นาน ๒ ชั่วโมง
- ☐ นึ่งผ้าหลังย้อมสี
- ☐ ซักด้วยผงซักฟอก
- ☐ รีดด้วยความร้อนสูง

๘. ช่วงฤดูใดที่เหมาะสมสำหรับเก็บใบสัถย้อมสีที่สุด ?

- ☐ ฤดูหนาว
- ☐ ฤดูแล้ง
- ☐ กลางฤดูฝน
- ☐ ปลายฤดูฝน

๙. ข้อใดคือประโยชน์ของการปลูกพืชย้อมสีเองที่บ้าน ?

- ☐ ราคาแพงกว่า
- ☒ ไม่ต้องพื้งป่า อนุรักษ์ธรรมชาติ ✓
- ☐ สีสวยกว่าซื้อ
- ☐ ใช้เวลาน้อยกว่า

๑๐. การซักผ้าย้อมสีธรรมชาติครั้งแรกควรทำอย่างไร ?

- ☐ ใช้น้ำร้อนและผงซักฟอก
- ☒ เพิ่มเกลือลงในน้ำซัก ✓
- ☐ แช่น้ำ ๑ คืน
- ☐ ซักด้วยมือเท่านั้น

คะแนนก่อนเรียน : _____ / ๑๐

วันที่ : _____

คะแนนหลังเรียน : _____ / ๑๐

วันที่ : _____

แบบสังเกตพฤติกรรมและประเมินทักษะปฏิบัติ

โมดูลที่ ๒ : ย้อมสีธรรมชาติจากป่าน้ำหนาว

(สำหรับครูหรือปราชญ์ชาวบ้านผู้สังเกต)

ชื่อผู้เรียน	
ผู้สังเกต	
วันที่สังเกต	
กิจกรรม	

เกณฑ์ : ดีมาก (๔) = ทำได้คล่องแคล่ว | ดี (๓) = ทำได้ถูกต้อง | พอใช้ (๒) = ทำได้บ้าง | ปรับปรุง (๑) = ต้องฝึกเพิ่ม

ด้านที่ ๑ : ความรู้เรื่องพืชและฤดูกาล

หัวข้อการประเมิน	ดีมาก (๔)	ดี (๓)	พอใช้ (๒)	ปรับปรุง (๑)
ระบุชื่อพืชย้อมสีท้องถิ่นและสีที่ได้ได้อย่างน้อย ๓ ชนิด	☐	☐	☐	☐
บอกช่วงเวลาที่เหมาะสมในการเก็บพืชแต่ละชนิดได้	☐	☐	☐	☐
อธิบายหลักการปลูกพืชย้อมสีทดแทนได้	☐	☐	☐	☐

ด้านที่ ๒ : ทักษะการย้อมสี

หัวข้อการประเมิน	ดีมาก (๔)	ดี (๓)	พอใช้ (๒)	ปรับปรุง (๑)
เตรียมผ้าและสารช่วยติดสีได้ถูกต้อง	☐	☐	☐	☐
ต้มสีจากพืชได้อย่างถูกต้องขั้นตอน	☐	☐	☐	☐
ควบคุมอุณหภูมิและเวลาในการย้อมได้เหมาะสม	☐	☐	☐	☐
ดูแลและตากผ้าย้อมสีได้ถูกวิธี	☐	☐	☐	☐

ด้านที่ ๓ : จิตสำนึกอนุรักษ์

หัวข้อการประเมิน	ดีมาก (๔)	ดี (๓)	พอใช้ (๒)	ปรับปรุง (๑)
แสดงออกถึงความห่วงใยต่อทรัพยากรธรรมชาติ	☐	☐	☐	☐
มีแผนการปลูกพืชย้อมสีในพื้นที่ของตนเอง	☐	☐	☐	☐
แลกเปลี่ยนความรู้เรื่องพืชท้องถิ่นกับเพื่อนร่วมกลุ่ม	☐	☐	☐	☐

คะแนนด้านที่ ๑	คะแนนด้านที่ ๒	คะแนนด้านที่ ๓	รวม (เต็ม ๔๐)
___ / ๑๒	___ / ๑๖	___ / ๑๒	___ / ๔๐

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ :

ลงชื่อผู้สังเกต _____ วันที่ _____

แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียน

โมดูลที่ ๒ : ย้อมสีธรรมชาติจากป่าน้ำหนาว (ตอบตามความรู้สึกที่แท้จริง ไม่มีถูก-ผิด)

ชื่อ-สกุล (ไม่ต้องระบุก็ได้)	
วันที่	

หัวข้อ	 มากที่สุด	 มาก	 ปานกลาง	 น้อย
๑. เนื้อหาเรื่องพืชย้อมสีน้ำหนาวน่าสนใจ	☐	☐	☐	☐
๒. ฉันรู้จักพืชย้อมสีท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น	☐	☐	☐	☐
๓. ขั้นตอนย้อมสีไม่ยากเกินไปสำหรับฉัน	☐	☐	☐	☐
๔. อุปกรณ์และวัตถุดิบที่ใช้หาได้ในพื้นที่น้ำหนาว	☐	☐	☐	☐
๕. ฉันอยากปลูกพืชย้อมสีในบ้านของตัวเอง	☐	☐	☐	☐
๖. ฉันมีความสุขที่ได้เรียนรู้เรื่องนี้	☐	☐	☐	☐
๗. ฉันคิดว่าสีจากธรรมชาติสวยกว่าสีสังเคราะห์	☐	☐	☐	☐
๘. ฉันอยากนำความรู้นี้ไปบอกต่อคนในครอบครัว	☐	☐	☐	☐

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

พืชย้อมสีที่ฉันประทับใจมากที่สุดคือ : _____ เพราะ _____

สิ่งที่อยากให้ปรับปรุงในโมดูลนี้ : _____

สิ่งที่อยากเรียนรู้เพิ่มเติมก่อนเข้าสู่โมดูล Eco Print : _____

ขอบคุณที่ร่วมเรียนรู้และอนุรักษ์ป่าน้ำหนาวไปด้วยกัน

ต้นไม้ที่ท่านปลูกวันนี้ คือมรดกที่ท่านฝากไว้ให้ลูกหลาน

โมดูลที่ ๓ : นวัตกรรม Eco Print บนผ้าทอน้ำหนาว (๑๐ ชั่วโมง)

เอกสารประกอบการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนสูงอายุ

ประกอบด้วย : ใบความรู้ ๓ ฉบับ | ใบงาน ๓ ฉบับ | เครื่องมือประเมินผล ๓ ชุด | ภาพประกอบ ๖ ชุด

- Eco Print คือการพิมพ์ลายจากใบไม้และดอกไม้ลงบนผ้าทอน้ำหนาว
- วัตถุดิบทุกอย่างหาได้จากป่าและสวนในพื้นที่น้ำหนาว
- ผ้า Eco Print แต่ละผืนมีลายเฉพาะตัว ไม่ซ้ำกันในโลก
- ท่านคือผู้สร้างงานศิลปะจากธรรมชาติ

ใบความรู้ที่ ๑

หลักการ Eco Print และชนิดใบไม้ที่ใช้น้ำหนาว

ทำไมใบไม้จึงพิมพ์ลายได้ และใบไหนใช้ดีที่สุด ?

๑. Eco Print คืออะไร ?

Eco Print หรือ “การพิมพ์ลายธรรมชาติ” คือกระบวนการถ่ายโอนสีสันทนและลวดลายจากใบไม้ ดอกไม้ หรือส่วนต่างๆ ของพืชลงบนผ้าหรือวัสดุอื่นๆ โดยใช้ความร้อน ไอน้ำ และสารช่วยติดสีธรรมชาติ ไม่ใช่สารเคมีอันตราย จึงปลอดภัยต่อผู้สร้างสรรค์ผลงานและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม หัวใจของ Eco Print อยู่ที่เส้นใยของใบไม้ที่ยิ่งใหญ่ที่สุด เพราะใบไม้แต่ละใบ ผ้าแต่ละผืน อุณหภูมิแต่ละวัน จะให้ลายที่ไม่เหมือนกันเลย ทำให้ทุกชิ้นงานมีคุณค่าในตัวเอง

๒. ใบไม้ที่ใช้น้ำหนาว ๔ ชนิดที่ใช้ได้ดีที่สุด

ใบสัก (Teak Leaf)

ใบคูณ (Golden Shower)

ใบหมากเม่า (Malabar Tamarind)

ใบแดง (Xylia xylocarpa)

ชื่อใบไม้	สีที่ได้	เหมาะกับ	เวลาเก็บ	เคล็ดลับ
ใบสัก 	น้ำตาลทอง-แดง	ผ้าพันคอ ผ้าคลุม	มิ.ย.-ต.ค.	ใบกลางสีเข้มที่สุด
ใบคูณ 	เหลืองอ่อน-ทอง	ผ้าปูโต๊ะ	มี.ค.-พ.ค.	ใบแก่ให้สีดีกว่า
ใบแดง 	น้ำตาลแดง	กระเป๋ายาม	ตลอดปี	ใบอ่อนสีสด
ใบหมากเม่า 	ม่วงแดง-น้ำเงิน	ผ้าห่มพิธี	ก.ค.-ก.ย.	ต้องใช้ผ้าฝ้าย

★ เคล็ดลับการเลือกใบไม้

ใบสด ดีกว่า ใบแห้ง (เก็บวันเดียวกับที่ใช้)

ใบที่มีเส้นใบชัดเจน จะให้ลายสวยงาม

ใบขนาดกลาง ไม่เล็กหรือใหญ่เกินไป ง่ายต่อการจัดวาง

❌ ไม่ใช้ใบที่มีรา โรค เพราะสีจะไม่สม่ำเสมอ

ใบงานที่ ๑

ฉันรู้จักไหม้ผ้าไหม

ชื่อ-สกุล	
อายุ	
ตำบล	
วันที่	

กิจกรรมที่ ๑ : ไ้ไหมที่ฉันเลือก

★ ให้นำท่านเลือกไหม้ ๒ ชนิดจากป่าหรือสวนน้ำหนาวเพื่อทดลองพิมพ์ลาย แล้วบันทึกข้อมูลด้านล่าง

หัวข้อ	ไหม้ที่ ๑	ไหม้ที่ ๒
ชื่อไหม้		
สีที่คาดว่าจะได้		
ขนาดไหม (เล็ก/กลาง/ใหญ่)		
เก็บมาจากที่ใด		
ลักษณะพิเศษที่สังเกตได้		

กิจกรรมที่ ๒ : วาดภาพไหม้ที่ฉันเลือก

★ วาดรูปร่างของไหม้ที่ท่านเลือก ในกรอบด้านล่าง (ไม่ต้องสวย ขอแค่เห็นรูปร่างคร่าวๆ)

ไหม้ที่ ๑	ไหม้ที่ ๒
[วาดภาพไหม้ที่นี้]	[วาดภาพไหม้ที่นี้]

กิจกรรมที่ ๓ : ฉันรู้อะไรเกี่ยวกับ Eco Print บ้าง ?

★ ก่อนเริ่มฝึกปฏิบัติ ท่านรู้เรื่อง Eco Print อะไรบ้าง ? (เขียนสั้นๆ ๒-๓ ประโยค)

ใบความรู้ที่ ๒

ขั้นตอนการทำ Eco Print บนผ้าทอน้ำหนาว

ทำตามได้เลยทีละขั้นตอน ไม่ยากอย่างที่คิด

อุปกรณ์ที่ต้องเตรียม

1. วัสดุหลัก (Main Materials)

ผ้าจากเส้นใยธรรมชาติ 100%

ควรใช้ผ้าฝ้าย (Cotton), ผ้าไหม (Silk), ผ้าขนสัตว์ หรือผ้าขนสัตว์ เนื่องจากเส้นใยธรรมชาติมีคุณสมบัติในการดูดซับสีจากพืชได้ดีกว่า

ส่วนประกอบ ของพืชที่ให้สี

เตรียมใบไม้ ดอกไม้ เปลือกไม้ หรือ รากไม้ที่มีรูปทรงชัดเจนและให้สีตามธรรมชาติ เช่น ใบเพกา (สีเหลือง), ใบล็ก (สีม่วง/ชมพู) หรือใบตะขบ

3. อุปกรณ์ม้วนและห่อผ้า (Wrapping & Rolling Tools)

พลาสติกแรปและฟิล์มคลุม

ใช้พลาสติกแรปหรือพลาสติกคลุมห่อ เพื่อป้องกันไม่ให้ไอน้ำเข้าไปแทรกซึมในผ้า และป้องกันสีเลอะกระจายไปยังส่วนอื่น

แกนสำหรับม้วนผ้า

ใช้แกนไม้ไผ่ ท่อ PVC หรือสายยาง เพื่อเป็นแกนกลางในการม้วนผ้าให้แน่นหนา ช่วยให้ไม่บิดเบี้ยวและสีติดแน่น

อุปกรณ์ยึดแน่น

เชือกฟาง, ยางวง และแถบใส ใช้สำหรับมัดและยึดม้วนผ้าให้แน่นที่สุด ก่อนนำไปเข้ากระบวนการให้ความร้อน

4. อุปกรณ์ให้ความร้อน และเครื่องมือ (Heating & Tools)

ชุดหม้อต้มและเตา
ลังถึงหรือหม้อต้ม (ใช้ได้ทั้งเตาแก๊ส ถ่าน หรือไฟฟ้า) สำหรับการนึ่งผ้าด้วยอุณหภูมิประมาณ 95 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 1.5 - 2 ชั่วโมง

ภาชนะและเครื่องมือตวง
กะละมังหรือเหยือกพลาสติก สำหรับแช่ผ้า, เครื่องชั่งดิจิตอล, ขันตักสาร และกับก้นแบบยาว สำหรับหยิบผ้าที่ร้อน

5. อุปกรณ์เพื่อ ความปลอดภัย (Safety Equipment)

ถุงมือยางและผ้ากันเปื้อน
ถุงมือยางและผ้ากันเปื้อน เพื่อป้องกันการสัมผัสสารเคมีเข้มข้นและน้ำสีที่อาจเป็นพิษหรือก่อให้เกิดโรค

อุปกรณ์ป้องกันระบบหายใจ
หน้ากากอนามัย (Mask) เพื่อป้องกันการสูดดมไอระเหยจากสารเคมีหรือกลิ่นพืชขณะแกะม้วนผ้าหลังนึ่งเสร็จ

ขั้นตอนการทำ Eco Print ๕ ขั้นตอน

1. การเตรียมผ้าและแช่สารช่วยติดสี (Mordant)

ซักผ้าเส้นใยธรรมชาติให้สะอาดเพื่อไล่ไขมัน จากนั้นแช่ในสารช่วยติดสี (เช่น สารส้ม 120 กรณ, เบคกิ้งโซดา 15 กรณ ในน้ำอุ่น) ประมาณ 30 นาที - 3 ชั่วโมง เพื่อให้เส้นใยพร่อนดูดซับสี

สารช่วยติดสี (Mordant): สารส้ม, น้ำปูนใส เน้นให้อัตกทนและชัดเจน

2. การเตรียมใบไม้และกระตุ้นเม็ดสี

ตัวกระตุ้น/เปลี่ยนสี (Modifier): น้ำมันเมล็ด บักกิ้งให้ได้โทนซีเซ้นขึ้น เช่น เขียวซีน้ำ บา หรือดำ

แหล่งสีจากธรรมชาติ: ใบพุด, โกลก, โขชะยบ ให้โทนสีเหลือง, ขบพู่/บัว, และเขียว

3. การจัดวางลดลายห่อพลาสติกและมัดผ้าให้แน่น

4. การให้ความร้อนด้วยการนึ่ง 1.5 - 2 ชั่วโมง

นำมัดผ้าไปนึ่งในลังถึงด้วยไฟกลางเป็นเวลา 1.5 - 2 ชั่วโมง (อุณหภูมิประมาณ 95°C) ความร้อนจะช่วยให้เม็ดสีซึมเข้าเนื้อผ้าอย่างสมบูรณ์

5. การแกะผ้า พักผ้าให้แห้งและทำความสะอาด

รายละเอียดแต่ละขั้นตอน		
ขั้น	ชื่อขั้นตอน	รายละเอียดและเคล็ดลับจากปราชญ์
๑	การเตรียมผ้า (Fabric Preparation)	• ทำความสะอาดผ้า ควรใช้ผ้าที่ทอจากเส้นใยธรรมชาติ เช่น ผ้าฝ้าย หรือผ้าไหม นำไปซักทำความสะอาด และต้มในน้ำเดือด (อุณหภูมิประมาณ 100 องศาเซลเซียส) เป็นเวลา 60 นาที เพื่อกำจัดสิ่งสกปรก ไขมัน หรือแว็กซ์ที่เคลือบเส้นใยออก • การแช่สารช่วยติดสี (Mordant) นำผ้าไปแช่ในสารละลายเพื่อเปิดโครงสร้างเส้นใยให้ดูดซับสีจากใบไม้ได้ดีขึ้น เช่น น้ำสารส้ม น้ำสนิมเหล็ก น้ำปูนใส หรือน้ำส้มสายชู โดยระยะเวลาแช่มีตั้งแต่ 10 นาที ไปจนถึงการแช่ทิ้งไว้ข้ามคืน ขึ้นอยู่กับสูตร จากนั้นบิดให้หมาด (บางเทคนิคแนะนำให้นำไปตากแดดให้แห้งสนิทก่อนนำมาพรมน้ำให้หมาดอีกครั้ง)
๒	การเตรียมใบไม้ (Leaf Preparation)	• เลือกใบไม้หรือดอกไม้ที่ให้สีและลวดลายที่ชัดเจน เช่น ใบเพกา ใบสัก ใบตะขบ ใบยูคาลิปตัส หรือใบละหุ่ง • สามารถนำใบไม้ไปแช่ในน้ำแร่ธาตุ เช่น น้ำผสมผงเฟอร์รัสซัลเฟต (สนิมเหล็ก) ประมาณ 30-45 นาที เพื่อกระตุ้นให้เม็ดสีทำงานได้ดีขึ้นและช่วยเปลี่ยนโทนสีของใบไม้
๓	การจัดวางและม้วนผ้า (Arranging and Rolling)	• การวางลวดลาย นำผ้าที่หามาแผ่นใบไม้เรียบ ๆ แล้วจัดวางใบไม้ลงไป แนะนำให้หงายด้านหลังใบ (abaxial) สัมผัสกับเนื้อผ้า เนื่องจากด้านหลังใบจะมีเส้นใบที่ชัดเจนและให้สีที่สวยงามกว่าด้านหน้าใบ • คลุมพลาสติก เมื่อจัดวางเสร็จ ให้นำแผ่นพลาสติกใส (หรือผ้าห่มสี Dye Blanket) มาคลุมทับใบไม้ให้ทั่ว หรือใช้วิธีพับผ้าทับครึ่งหนึ่ง แล้วรองด้วยพลาสติก เพื่อป้องกันไม่ให้สีจากใบไม้ซึมและทะลุไปยังผ้าส่วนอื่น หรือป้องกันไอน้ำแทรกซึมทำให้ใบไม้เสียรูปทรง • การม้วนและมัด นำแกนไม้ (เช่น ท่อ PVC หรือแกนไม้ไผ่) มาม้วนผ้าให้แน่นที่สุดเท่าที่จะทำได้ จากนั้นพันทับด้วยพลาสติกแรป (Plastic wrap) กันความชื้นเข้า-ออก แล้วมัดด้วยเชือกฟางหรือสายยางรัดให้แน่น เพื่อให้ใบไม้แนบสนิทกับเนื้อผ้ามากที่สุด
๔	การให้ความร้อน (Heating / Steaming)	• นำม้วนผ้าที่มัดเสร็จแล้วไปนึ่งในลังถึง (หม้อนึ่ง) โดยใช้ไฟกลาง นึ่งที่อุณหภูมิประมาณ 95 องศาเซลเซียส เป็นระยะเวลา 90 - 120 นาที (ความร้อนจะช่วยถ่ายโอนสีจากใบไม้ลงสู่เส้นใยผ้า)

ขั้น	ชื่อขั้นตอน	รายละเอียดและเคล็ดลับจากปราชญ์
๕	การแกะผ้าและการดูแลรักษา (Unrolling and Aftercare)	• การแกะผ้า เมื่อครบเวลา สามารถแกะห่อผ้าออกได้เลย หรือจะทิ้งม้วนผ้าไว้ข้ามคืน (บางท่านแนะนำ 2 วัน) ให้เย็นสนิทก่อนแกะเพื่อผลลัพธ์ของสีที่ชัดเจนขึ้น • การพักผ้า เมื่อแกะไปไม้่ออกแล้ว ให้นำผ้าไปผึ่งลมในที่ร่มให้แห้งสนิท ประมาณ 2-3 วัน • การป้องกันสีตก นำผ้าไปแช่น้ำเกลือผสมสารส้ม (หรือใช้น้ำยากันสีตก) แช่ทิ้งไว้ประมาณ 15-20 นาที จากนั้นสามารถนำไปซักด้วยน้ำเปล่าหรือผงซักฟอกปริมาณน้อยมากๆ แล้วตากในที่ร่ม

เคล็ดลับพิเศษจากปราชญ์ชาวบ้าน

✿ ควรเก็บใบไม้ในช่วงเวลาเช้านี้ เพราะใบไม้ยังไม่ได้ผ่านกระบวนการสังเคราะห์แสงมาก จะทำให้สีสันทนของใบไม้เมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการจะมีความเข้ม คมชัดมากกว่าช่วงเวลาอื่น

✿ ไม่ควรใช้เครื่องซักผ้า สารฟอกขาว หรือน้ำยาปรับผ้านุ่ม และหลีกเลี่ยงการตากแดดจัดโดยตรง เพื่อรักษาลวดลายและสีธรรมชาติให้ติดทนนาน

ใบงานที่ ๒

บันทึกการทำ Eco Print ของฉัน

ชื่อ-สกุล	
วันที่	
รุ่นที่ / กลุ่มที่	

กิจกรรมที่ ๑ : บันทึกการปฏิบัติงานทีละขั้น

★ ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ เมื่อทำขั้นตอนนั้นสำเร็จ และเขียนบันทึกสั้นๆ ในช่องบันทึก

ขั้น	ชื่อขั้นตอน	สำเร็จ	บันทึกสิ่งที่พบ / ปัญหา / ความรู้สึก
1	การเตรียมผ้า (Fabric Preparation)	☐	
2	การเตรียมใบไม้ (Leaf Preparation)	☐	
3	การจัดวางและม้วนผ้า (Arranging and Rolling)	☐	
4	การให้ความร้อน (Heating / Steaming)	☐	
5	การแกะผ้าและการดูแลรักษา (Unrolling and Aftercare)	☐	

กิจกรรมที่ ๒ : ประเมินผลชิ้นงาน Eco Print ของฉัน

★ เมื่อแกะผ้าออกแล้ว ให้ท่านประเมินชิ้นงานของตัวเองตามหัวข้อด้านล่าง

หัวข้อประเมิน	ดีมาก ★★★★	ดี ★★★	พอใช้ ★★	ต้องแก้ ★
ความชัดเจนของลาย (เห็นรูปร่างใบไม้ชัดเจน)	☐	☐	☐	☐
ความสม่ำเสมอของสี	☐	☐	☐	☐
ความสวยงามของการจัดวางลาย	☐	☐	☐	☐
ความพึงพอใจโดยรวม	☐	☐	☐	☐

กิจกรรมที่ ๓ : ความรู้สึกหลังสร้างชิ้นงาน

★ ผ้า Eco Print ผืนแรกที่ท่านทำ มีความหมายต่อท่านอย่างไร ?

★ ท่านจะนำความรู้ Eco Print ไปทำอะไรต่อไป ?

ใบความรู้ที่ ๓

ผลิตภัณฑ์ผ้า Eco Print น้ำหนาว และการพัฒนาต่อยอด

จากผ้าฝ้ายเขียว สู่ผลิตภัณฑ์หลากหลายที่มีมูลค่า

๑. ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ Eco Print น้ำหนาว

ผลิตภัณฑ์	ขนาดผ้าที่ใช้	ราคาขายแนะนำ	กลุ่มผู้ซื้อ
ผ้าพันคอ Eco Print	๔๐x๑๕๐ ซม.	๒๕๐-๔๕๐ บาท	นักท่องเที่ยว
ผ้าคลุมไหล่	๖๐x๑๘๐ ซม.	๓๕๐-๖๕๐ บาท	สตรีวัยทำงาน
กระเป๋าย่าม Eco Print	ทำจากผ้าที่เย็บแล้ว	๔๕๐-๘๐๐ บาท	ตลาดออนไลน์
ผ้าปูโต๊ะ	๘๐x๘๐ ซม.	๒๐๐-๓๕๐ บาท	ร้านอาหาร โรงแรม
ผ้าเช็ดมือ	๒๕x๒๕ ซม.	๘๐-๑๕๐ บาท	ของขวัญ ของฝาก

๓. การดูแลรักษาผ้า Eco Print

- ☒ ซักด้วยน้ำเย็น สบู่อ่อนๆ ไม่ใช่ผงซักฟอกหรือน้ำยาฟอกขาว
- ☒ ตากในที่ร่ม ไม่โดนแสงแดดโดยตรง เพราะสีจะซีดเร็ว
- ☒ รีดที่อุณหภูมิต่ำ ใช้ผ้าเปียกรองก่อนรีดเสมอ
- ☒ เก็บในที่แห้ง ห่อด้วยกระดาษกรองกันความชื้น
- ☒ ห้ามซักเครื่องในโหมดร้อนหรือรุนแรง
- ☒ ห้ามแช่นาน เพราะสีอาจหลุดออก

๔. ทำให้ผ้า Eco Print มีมูลค่าเพิ่ม

- ★ เพิ่มป้ายสินค้าภาษาไทยและอังกฤษ บอกชื่อใบไม้ที่ใช้และแหล่งที่มา
- ★ ถ่ายภาพสวยๆ กับธรรมชาติน้ำหนาว เพื่อโพสต์ขายออนไลน์
- ★ เล่าเรื่องราวของผ้าแต่ละผืน ว่าใช้ใบไม้จากป่าน้ำหนาวที่ไหน เมื่อไหร่
- ★ บรรจุในถุงผ้าหรือกล่องกระดาษสวยงาม เพิ่มคุณค่าในการมอบเป็นของขวัญ

ใบงานที่ ๓

ฉันออกแบบผลิตภัณฑ์ Eco Print ของฉัน

ชื่อ-สกุล	
วันที่	

กิจกรรมที่ ๑ : วาดแบบผลิตภัณฑ์ที่อยากทำ

★ วาดภาพผลิตภัณฑ์ผ้า Eco Print ที่ท่านอยากสร้าง พร้อมบอกชื่อและราคาที่คุณคิดว่าขายได้

[วาดภาพผลิตภัณฑ์ที่นี่]	ชื่อผลิตภัณฑ์:
	ขนาด:
	ใบไม้ที่ใช้:
	ราคาขาย:

กิจกรรมที่ ๒ : ออกแบบป้ายสินค้า (Product Tag)

★ เขียนข้อมูลที่ต้องการใส่ในป้ายสินค้าของท่าน ให้น่าสนใจและบอกเรื่องราวของผ้าได้

ชื่อผลิตภัณฑ์ (ไทย) : _____

ชื่อผลิตภัณฑ์ (อังกฤษ) : _____

ใบไม้ที่ใช้พิมพ์ลาย : _____

เก็บใบไม้จาก : _____

ผลิตโดย : _____

วิธีดูแลรักษา : _____

ราคา : _____

กิจกรรมที่ ๓ : สิ่งที่เราเรียนรู้ในโมดูลที่ ๓

★ เขียนสิ่งที่ท่านได้เรียนรู้และประทับใจมากที่สุด ๓ เรื่อง

เรื่องที่ ๑ :

เรื่องที่ ๒ :

เรื่องที่ ๓ :

★ ท่านรู้สึกอย่างไรกับผ้า Eco Print ผืนแรกที่ทำเอง ?

☐

ภูมิใจมาก

☐

สนุกมาก

☐

ชอบธรรมชาติ

☐

อยากทำอีก

เครื่องมือการวัดและประเมินผล โมดูลที่ ๓

แบบทดสอบความรู้ก่อนและหลังการเรียนรู้

(ทำก่อนเรียน ♦ ทำหลังเรียน)

ชื่อ-สกุล	
วันที่ทำ ก่อนเรียน	
วันที่ทำ หลังเรียน	

คำชี้แจง : ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่คิดว่าถูกต้องที่สุด (ข้อละ ๑ คะแนน รวม ๑๐ คะแนน)

๑. Eco Print คืออะไร ?

- ☐ การพิมพ์ผ้าด้วยเครื่องพิมพ์
- ☐ การพิมพ์ลายจากพืชลงบนผ้าโดยใช้ความร้อน
- ☐ การทาสีบนผ้าด้วยแปรง
- ☐ การปักลายด้วยเส้นไหม

๒. ด้านใดของใบไม้ที่ควรหันลงแนบกับผ้าเมื่อทำ Eco Print ?

- ☐ ด้านหน้า (ด้านบน)
- ☐ ด้านใต้ใบ (ด้านล่าง)
- ☐ ไม่มีข้อแตกต่าง
- ☐ ขึ้นอยู่กับชนิดใบไม้

๓. ใบไม้ชนิดใดจากป่าน้ำหนาวให้สีน้ำตาลทอง-แดงในการทำ Eco Print ?

- ☐ ใบคูณ
- ☐ ใบหมากเม่า
- ☐ ใบสัก
- ☐ ใบแดง

๔. ทำไมต้องมัดผ้าให้แน่นก่อนนึ่ง ?

- ☐ ป้องกันผ้าหลุดออกจากหม้อ
- ☐ ให้ลายชัดเจนยิ่งขึ้น
- ☐ ประหยัดเวลา
- ☐ ป้องกันผ้าเปื่อย

๕. ควรนึ่งผ้า Eco Print นานเท่าไร ?

- ☐ ๑๐-๑๕ นาที
- ☐ ๔๕-๖๐ นาที
- ☐ ๒-๓ ชั่วโมง
- ☐ ทั้งคืน

๖. หลังนึ่งเสร็จ ควรทำอะไรก่อนแกะผ้า ?

- ☐ ล้างน้ำทันที
- ☐ พักให้เย็น ๑๕-๒๐ นาที
- ☐ รีดร้อนทันที
- ☐ แช่น้ำเย็น

๗. ข้อใดไม่ถูกต้องในการดูแลผ้า Eco Print ?

- ☐ ซักน้ำเย็น
- ☐ ตากในร่ม
- ☐ ซักด้วยน้ำร้อนและผงฟอกขาว
- ☐ รีดด้วยความร้อนต่ำ

๘. ผ้า Eco Print สองผืนที่ทำจากใบไม้ชนิดเดียวกัน ผลลัพธ์เป็นอย่างไร ?

- ☐ เหมือนกันทุกประการ
- ☐ แตกต่างกันเสมอ
- ☐ ขึ้นอยู่กับสีผ้า
- ☐ ขึ้นอยู่กับวันที่ทำ

๙. อะไรคือข้อดีของการใช้ใบสแตนไบแห้งในการทำ Eco Print ?

- ☐ ใบสแตนไบแห้งง่ายกว่า
- ☐ ใบสแตนไบแห้งสีที่ดีกว่า
- ☐ ใบสแตนไบแห้งราคาถูกกว่า
- ☐ ใบสแตนไบแห้งใช้งานได้นานกว่า

๑๐. ผลิตภัณฑ์ Eco Print น้ำหนาวที่มีราคาสูงที่สุดในตลาดปัจจุบันคือ ?

- ☐ ผ้าเช็ดมือ
- ☐ กระเป๋าย่าม Eco Print
- ☐ ผ้าพันคอ
- ☐ ผ้าปูโต๊ะ

คะแนนก่อนเรียน : _____ / ๑๐

วันที่ : _____

คะแนนหลังเรียน : _____ / ๑๐

วันที่ : _____

แบบสังเกตพฤติกรรมและประเมินทักษะปฏิบัติ

โมดูลที่ ๓ : นวัตกรรม Eco Print บนผ้าทอน้ำหนาว

(สำหรับครูหรือปราชญ์ชาวบ้านผู้สังเกต)

ชื่อผู้เรียน	
ผู้สังเกต	
วันที่	
ชิ้นงานที่ประเมิน	

เกณฑ์ : ดีมาก (๔) = ทำได้คล่อง | ดี (๓) = ทำได้ถูกต้อง | พอใช้ (๒) = ทำได้บ้าง | ปรับปรุง (๑) = ต้องฝึก

ด้านที่ ๑ : ความรู้และความเข้าใจ

หัวข้อการประเมิน	ดีมาก (๔)	ดี (๓)	พอใช้ (๒)	ปรับปรุง (๑)
อธิบายหลักการ Eco Print ได้	☐	☐	☐	☐
ระบุชนิดใบไม้ที่เหมาะสมพร้อมสีที่ได้	☐	☐	☐	☐
บอกขั้นตอน ๗ ขั้นตอนได้ถูกต้อง	☐	☐	☐	☐

ด้านที่ ๒ : ทักษะการทำ Eco Print

หัวข้อการประเมิน	ดีมาก (๔)	ดี (๓)	พอใช้ (๒)	ปรับปรุง (๑)
เตรียมผ้าและสารช่วยติดสีได้	☐	☐	☐	☐
จัดวางใบไม้ได้สวยงามตามหลักองค์ประกอบ	☐	☐	☐	☐
พับและมัดผ้าได้แน่นหนาถูกวิธี	☐	☐	☐	☐
ควบคุมอุณหภูมิและเวลาในการนึ่งได้	☐	☐	☐	☐
แกะผ้าและดูแลชิ้นงานได้อย่างระมัดระวัง	☐	☐	☐	☐

ด้านที่ ๓ : ความคิดสร้างสรรค์และความภาคภูมิใจ

หัวข้อการประเมิน	ดีมาก (๔)	ดี (๓)	พอใช้ (๒)	ปรับปรุง (๑)
แสดงความคิดสร้างสรรค์ในการจัดวางลาย	☐	☐	☐	☐
แสดงความภาคภูมิใจในชิ้นงานที่สร้าง	☐	☐	☐	☐
มีแนวคิดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต่อยอด	☐	☐	☐	☐

คะแนนด้านที่ ๑	คะแนนด้านที่ ๒	คะแนนด้านที่ ๓	รวม (เต็ม ๔๔)
___ / ๑๒	___ / ๒๐	___ / ๑๒	___ / ๔๔

ข้อสังเกตพิเศษ / ความโดดเด่นของชิ้นงาน :

ลงชื่อผู้สังเกต _____ วันที่ _____

แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียน

โมดูลที่ ๓ : นวัตกรรม Eco Print บนผ้าทอน้ำหนาว

(ตอบตามความรู้สึกที่แท้จริง ไม่มีถูก-ผิด)

ชื่อ-สกุล (ไม่ต้องระบุ)	
วันที่	

หัวข้อ	 มากที่สุด	 มาก	 ปานกลาง	 น้อย
Eco Print เป็นเรื่องน่าสนใจและสนุก	☐	☐	☐	☐
ขั้นตอนไม่ยากเกินไปสำหรับฉัน	☐	☐	☐	☐
ใบไม้ในน้ำหนาวให้สีสวยงาม	☐	☐	☐	☐
ฉันภาคภูมิใจในชิ้นงาน Eco Print ของตัวเอง	☐	☐	☐	☐
ฉันคิดว่าสามารถนำไปสร้างรายได้ได้จริง	☐	☐	☐	☐
ฉันอยากสอน Eco Print ให้คนในครอบครัว	☐	☐	☐	☐
เอกสารและภาพประกอบช่วยให้เข้าใจได้ดี	☐	☐	☐	☐
ฉันอยากเรียนต่อโมดูลที่ ๔ เรื่องการตลาด	☐	☐	☐	☐

เสียงจากใจผู้เรียน

★ สิ่งประทับใจมากที่สุดในการทำ Eco Print วันนี้ :

★ ผ้า Eco Print ผืนนี้ ท่านอยากมอบให้ใคร หรืออยากใช้ทำอะไร ?

 ผ้า Eco Print ทุกผืนที่ท่านสร้าง คือเรื่องราวของป่าน้ำหนาวที่ถูกถ่ายทอดลงบนผ้า

ไม่มีใครในโลกนี้ที่ทำได้เหมือนท่าน เพราะท่านอยู่กับป่าน้ำหนาวมาตลอดชีวิต

โมดูลที่ ๔ : การตลาดและการสร้างอาชีพยั่งยืน (๖ ชั่วโมง)

เอกสารประกอบการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนสูงอายุ

ประกอบด้วย : ใบความรู้ ๓ ฉบับ | ใบงาน ๓ ฉบับ | เครื่องมือประเมินผล ๓ ชุด | ภาพประกอบ ๖ ชุด

โมดูลนี้จะช่วยให้คุณขายสินค้าได้ มีรายได้จริง

เรียนรู้การใช้โทรศัพท์ถ่ายภาพและขายของออนไลน์

รู้จักช่องทางตลาดทั้ง Online และ Offline

เข้าใจการคำนวณต้นทุน ตั้งราคา และได้กำไร

ใบความรู้ที่ ๑

ช่องทางตลาดและการตั้งราคาสินค้า

ขายได้ที่ไหน ตั้งราคาเท่าไรถึงจะเหมาะสม ?

๑. ช่องทางตลาด : Online และ Offline

เปรียบเทียบ: การตลาด ONLINE vs OFFLINE (แบบเข้าใจง่าย!)

1. ONLINE MARKETING

(การตลาดผ่านมือถือและอินเทอร์เน็ต)

โซเชียลมีเดีย
(เช่น Facebook, TikTok)

โฆษณาตามเว็บ
(Google Ads)

สร้างคอนเทนต์
(บทความ, วิดีโอ)

อีเมล/ข้อความ
(Email/SMS)

วัตถุประสงค์แม่นยำ

วัตถุประสงค์กว้าง

คุยโต้ตอบกันทันที

2. OFFLINE MARKETING

(การตลาดแบบดั้งเดิม, ไม่ใช้อินเทอร์เน็ต)

โทรทัศน์ & วิทยุ
(TV & Radio)

ป้ายโฆษณา
(Billboard)

แจกใบปลิว/แคตตาล็อก
(Flyers/Catalog)

ออกบูธงานอีเวนต์
(Events/Booth)

เริ่มต้นตั้งแต่งบหลักร้อย

ต้องมีงบประมาณก่อนเริ่ม

สื่อสารทางเดียว

เลือกใช้ผสมผสานกัน ให้เหมาะกับธุรกิจของคุณ!

๒. Online : เริ่มต้นอย่างไรสำหรับผู้สูงอายุ ?

ขั้นตอน	รายละเอียด
ขั้นที่ ๑ : มีโทรศัพท์ที่ถ่ายภาพได้	ไม่ต้องถนัดแพ่ง โทรศัพท์ทั่วไปก็เพียงพอ ขอแค่แบตเตอรี่เต็มและพื้นที่เก็บรูปพอ
ขั้นที่ ๒ : เปิด Facebook Page	ใช้บัญชี Facebook ส่วนตัวสร้างหน้าร้าน ใส่ชื่อร้าน รูปโปรไฟล์ เบอร์โทร และรูปสินค้า
ขั้นที่ ๓ : โพสต์รูปพร้อม Caption	ถ่ายรูปสินค้า เขียนบอกชื่อ ราคา วิธีสั่งซื้อ และเรื่องราวของผ้าสั้นๆ
ขั้นที่ ๔ : ตอบลูกค้าและจัดส่ง	เมื่อมีคนสั่งซื้อ รับชำระผ่าน QR Code แล้วส่งพัสดุที่ไปรษณีย์หรือบริษัทขนส่งเอกชน
ขั้นที่ ๕ : ขอรีวิวจากลูกค้า	ขอให้ลูกค้าถ่ายรูปพร้อมสินค้าและโพสต์รีวิว ช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือ

๓. Offline : ตลาดในพื้นที่น้ำหนาว

- งานมหกรรม OTOP ระดับจังหวัด — มีลูกค้าจากทั่วประเทศ เหมาะกับผ้า Eco Print คุณภาพสูง
- ตลาดนัดชุมชนน้ำหนาว — ขายสม่ำเสมอ สร้างฐานลูกค้าประจำในพื้นที่
- ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวอุทยานน้ำหนาว — นักท่องเที่ยวมักต้องการของที่ระลึก
- ร้านค้าท้องถิ่นและโรงแรมในพื้นที่ — ฝากขาย รับค่าคอมมิชชั่น ๒๐-๓๐%
- สั่งทำพิเศษ (Made to Order) — ลูกค้าเลือกไปไม้และสีเอง ราคาสูงกว่าปกติ

ใบงานที่ ๑

ฉันทวางแผนช่องทางขายสินค้า

ชื่อ-สกุล	
อายุ	
ตำบล	
วันที่	

กิจกรรมที่ ๑ : ช่องทางที่ฉันอยากลอง

★ ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องทางตลาดที่ท่านคิดว่าทำได้และอยากลอง

☐ Facebook Page	☐ LINE OA	☐ TikTok	☐ Instagram
☐ งาน OTOP	☐ ตลาดนัดชุมชน	☐ อุทยานน้ำหนาว	☐ ร้านค้าท้องถิ่น

★ ช่องทางที่ท่านเริ่มต้นได้ทันทีคือ _____ เพราะ

กิจกรรมที่ ๒ : วิเคราะห์ลูกค้าของฉัน

★ ให้ท่านคิดว่าลูกค้าที่น่าจะสนใจซื้อผ้า Eco Print น้ำหนาวของท่านคือใคร

ลูกค้าหลักที่น่าจะสนใจ	
ช่วงอายุที่สนใจ	
เหตุผลที่จะซื้อผ้า Eco Print	
ราคาที่ลูกค้ากลุ่มนี้ยอมจ่าย	
ช่องทางที่เข้าถึงลูกค้ากลุ่มนี้ได้	

กิจกรรมที่ ๓ : ชื่อร้านของฉัน

★ ถ้าท่านจะตั้งชื่อร้านขายผ้า Eco Print น้ำหนาว จะตั้งชื่อว่าอะไร ? เพราะอะไร ?

ชื่อร้าน : _____

เหตุผล : _____

คำบรรยายร้าน (๑-๒ ประโยค) : _____

ใบความรู้ที่ ๒

การคำนวณต้นทุน การตั้งราคา และเคล็ดลับถ่ายภาพสินค้า

รู้ต้นทุน ตั้งราคาถูก ถ่ายรูปสวย ขายได้แน่นอน

๑. การคำนวณต้นทุนและราคาขาย

- 🔑 กล้วยๆ ในการตั้งราคา : ต้นทุน x ๒ = ราคาขายขั้นต่ำ
- 🔑 ตรวจสอบราคาตลาด : ผ้าพันคอ Eco Print ทั่วไปขาย ๕๒๕๐-๕๕๐ บาท
- 🔑 ผ้าที่มีเรื่องราว บอกชื่อใบไม้ และแหล่งที่มา ขายได้ราคาสูงกว่า ๓๐-๕๐%
- 🔑 ถ้าลูกค้าต่อราคา ให้แจกแจงต้นทุนให้ฟัง ลูกค้าจะเข้าใจและยอมจ่าย

๒. เคล็ดลับถ่ายภาพสินค้าด้วยโทรศัพท์

ทำ ☒	อย่าทำ ☒
☒ ถ่ายในแสงธรรมชาติ ไล่โทนสีต่าง	☒ ห้ามใช้ Flash เพราะทำให้สีผิดเพี้ยน
☒ วางบนพื้นหลังเรียบ ขาว หรือน้ำตาล	☒ ห้ามถ่ายพื้นหลังรก เบี่ยงความสนใจ
☒ ถ่ายหลายมุม ทั้งภาพรวมและภาพใกล้	☒ ห้ามถ่ายผ้าขาดรอยยับ ต้องรีดก่อน
☒ วางใบไม้หรือดอกไม้ประกอบให้ดูธรรมชาติ	☒ ห้ามแต่งรูปผิดจากของจริง
☒ เช็ดเลนส์โทรศัพท์ก่อนถ่ายทุกครั้ง	☒ ห้ามใส่ลายน้ำใหญ่จนบดบังสินค้า

๓. การเขียน Caption ที่ดี

- 📌 บรรทัดที่ ๑ : ดึงดูดความสนใจ เช่น "ผ้า Eco Print ใบสักจากป่าน้ำหนาว ผืนเดียวในโลก"
- 📌 บรรทัดที่ ๒ : บอกรายละเอียดสินค้า ขนาด วัสดุ ใบไม้ที่ใช้
- 📌 บรรทัดที่ ๓ : ราคาและวิธีสั่งซื้อ เช่น "ราคา ฿๓๕๐ ส่งทาง Inbox หรือโทร 08X-XXX-XXXX"
- 📌 บรรทัดที่ ๔ : Hashtag เช่น #ผ้าน้ำหนาว #EcoPrint #ผ้าทอมือ #ของฝากเพชรบูรณ์

ใบงานที่ ๒

ฉันทำนวนต้นทุนและถ่ายรูปสินค้าได้

ชื่อ-สกุล	
วันที่	
ผลิตภัณฑ์ที่เลือก	

กิจกรรมที่ ๑ : คำนวนต้นทุนผลิตภัณฑ์ของฉัน

★ ให้อ่านคำนวนต้นทุนของผลิตภัณฑ์ที่อ่านทำเอง (เลือก ๑ ชิ้น)

ที่	รายการต้นทุน	ปริมาณ/จำนวน	ราคา (บาท)
๑	ผ้าฝ้าย (ราคาต่อหน่วย)		
๒	ใบไม้และสารช่วยติดสี		
๓	ค่าแรงงาน (ชั่วโมงละ ____ บาท)		
๔	บรรจุภัณฑ์ (ถุง กล่อง ป้าย)		
๕	ค่าขนส่งหรืออื่นๆ		
	ต้นทุนรวม		

ต้นทุนรวม = _____ บาท $\times$ ๒ = ราคาขายขั้นต่ำ = _____ บาท

ราคาตลาดที่ตั้งจริง = _____ บาท กำไรสุทธิ = _____ บาท / ชิ้น

กิจกรรมที่ ๒ : ฝึกเขียน Caption สินค้า

★ ให้ท่านเขียน Caption สำหรับโพสต์ขายผ้า Eco Print ของท่านในโซเชียลมีเดีย

บรรทัดที่ ๑ (ดึงดูดความสนใจ) :

บรรทัดที่ ๒ (รายละเอียดสินค้า) :

บรรทัดที่ ๓ (ราคาและวิธีสั่งซื้อ) :

Hashtag : #ผ้าหน้าหนาว # _____ # _____ # _____

กิจกรรมที่ ๓ : ประเมินทักษะการถ่ายภาพ

★ หลังถ่ายภาพสินค้าเสร็จ ให้ท่านประเมินตัวเองในหัวข้อด้านล่าง

☐ แสงสว่างพอเหมาะ ☐ พื้นหลังเรียบสวย ☐ มีหลายมุม ☐ สีถูกต้องตรงกับของจริง

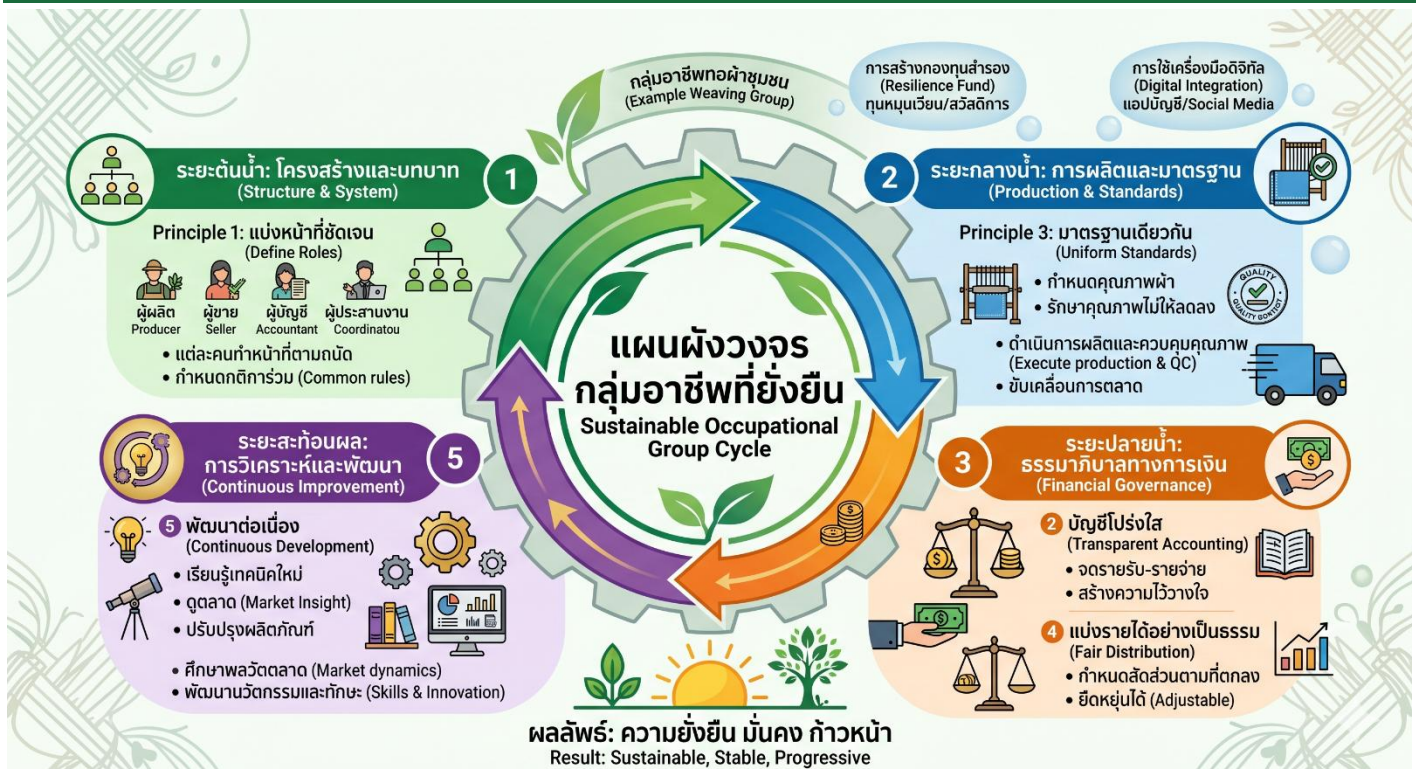
ภาพที่ถ่ายได้ประทับใจท่านไหม ? เพราะอะไร ?

ใบความรู้ที่ ๓

การสร้างกลุ่มอาชีพและอาชีพที่ยั่งยืน

จากคนทำคนเดียว สู่กลุ่มที่เข้มแข็งและยืนหยัดได้ระยะยาว

๑. วงจรกลุ่มอาชีพที่ยั่งยืน

๒. หลักการบริหารกลุ่มอาชีพที่ดี

หลักการ	รายละเอียด
แบ่งหน้าที่ชัดเจน	มีผู้ผลิต ผู้ขาย ผู้ดูแลบัญชี และผู้ประสานงาน แต่ละคนทำหน้าที่ตามถนัด
บัญชีโปร่งใส	จดรายรับ-รายจ่ายทุกครั้ง เปิดเผยต่อสมาชิกทุกเดือน สร้างความไว้วางใจ
มาตรฐานเดียวกัน	กำหนดมาตรฐานคุณภาพผ้าที่ทุกคนยึดถือร่วมกัน ไม่ให้คุณภาพลดลง
แบ่งรายได้อย่างเป็นธรรม	กำหนดสัดส่วนการแบ่งรายได้ที่ทุกคนเห็นด้วย เปลี่ยนได้ตามที่ตกลง
พัฒนาต่อเนื่อง	หมั่นเรียนรู้เทคนิคใหม่ ดูตลาด และปรับปรุงผลิตภัณฑ์ให้ทันสมัย

๓. เป้าหมายการสร้างรายได้ (ตั้งเป้าหมายร่วมกัน)

ระยะเวลา	เป้าหมายผลิต	เป้าหมายได้กลุ่ม	เป้าหมายได้ต่อคน
ระยะ ๑ เดือน	๒๐-๓๐ ผืน	฿๖,๐๐๐-฿๑๒,๐๐๐	฿๒,๐๐๐-฿๔,๐๐๐
ระยะ ๓ เดือน	๖๐-๑๐๐ ผืน	฿๑๘,๐๐๐-฿๔๐,๐๐๐	฿๖,๐๐๐-฿๑๓,๐๐๐
ระยะ ๖ เดือน	๑๒๐-๒๐๐ ผืน	฿๓๖,๐๐๐-฿๘๐,๐๐๐	฿๑๒,๐๐๐-฿๒๗,๐๐๐
ระยะ ๑ ปี	๒๔๐-๔๐๐ ผืน	฿๗๐,๐๐๐-฿๑๖๐,๐๐๐	฿๒๓,๐๐๐-฿๔๓,๐๐๐

๔. สูตรความสำเร็จของผลิตภัณฑ์น้ำหนาว

ใบงานที่ ๓

แผนอาชีพและกลุ่มของฉัน

ชื่อ-สกุล	
วันที่	
กลุ่ม/ทีม	

กิจกรรมที่ ๑ : แผนการขายใน ๓ เดือนแรก

★ ให้ท่านวางแผนการผลิตและการขายในช่วง ๓ เดือนแรก

เดือน	จะผลิตกี่ชิ้น	ช่องทางที่ใช้	เป้าหมายได้
เดือนที่ ๑			
เดือนที่ ๒			
เดือนที่ ๓			

กิจกรรมที่ ๒ : ทักษะที่ฉันต้องพัฒนาเพิ่ม

★ ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ทักษะที่ท่านยังต้องการเรียนรู้หรือฝึกเพิ่ม

☐ ถ่ายภาพสินค้า	☐ เขียน Caption	☐ ใช้ Facebook Page	☐ ส่งพัสดุ
☐ คำนวณต้นทุน	☐ ตั้งราคา	☐ จัดบัญชี	☐ ออกใบเสร็จ

★ สิ่งที่ท่านต้องการความช่วยเหลือมากที่สุดคือ

กิจกรรมที่ ๓ : ความฝันของฉัน

★ หากนวัตกรรม Eco Print น้ำหนาวประสบความสำเร็จ ท่านอยากเห็นอะไรเกิดขึ้น ?

(ไม่ต้องเขียนสวย ขอแค่เขียนจากใจ)

★ ท่านอยากให้ใครเห็นความสำเร็จของท่านมากที่สุด ? เพราะอะไร ?

เครื่องมือการวัดและประเมินผล โมดูลที่ ๔

แบบทดสอบความรู้ก่อนและหลังการเรียนรู้

(ทำก่อนเรียน ♦ ทำหลังเรียน)

ชื่อ-สกุล	
วันที่ทำ ก่อนเรียน	
วันที่ทำ หลังเรียน	

คำชี้แจง : ทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่ถูกต้องที่สุด (ข้อละ ๑ คะแนน รวม ๑๐ คะแนน)

๑. สูตรตั้งราคาขายขั้นต่ำที่ถูกต้องคือ ?

- ☐ ต้นทุน + ๑๐%
- ☐ ต้นทุน $\times$ ๒
- ☐ ต้นทุน - ๓๐%
- ☐ ต้นทุน + ๑๐๐ บาท

๒. ผ้า Eco Print น้ำหนาวที่ “มีเรื่องราว” จะช่วยให้ ?

- ☐ ลดต้นทุนลง
- ☐ ขายได้ราคาสูงกว่า
- ☐ ใช้เวลาผลิตน้อยลง
- ☐ ลูกค้าน้อยลง

๓. ช่องทางออนไลน์ที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุมือใหม่ที่สุดคือ ?

- ☐ TikTok
- ☐ Instagram
- ☐ Facebook Page
- ☐ Twitter

๔. ในการถ่ายภาพสินค้า ควรใช้แสงชนิดใด ?

- ☐ Flash ในห้องมืด
- ☐ แสงไฟนีออน
- ☐ แสงธรรมชาติใกล้หน้าต่าง
- ☐ ไฟสปอตไลท์

๕. Hashtag ในโซเชียลมีเดียช่วยอะไร ?

- ☐ ลดราคาสินค้า
- ☐ ทำให้คนค้นหาสินค้าพบได้ง่ายขึ้น
- ☐ ทำให้โพสต์หายไป
- ☐ ทำให้โพสต์มีค่าใช้ง่าย

๖. กลุ่มอาชีพที่ดีควรมีอะไรที่โปร่งใสและเปิดเผยทุกเดือน ?

- ☐ จำนวนสมาชิก
- ☐ บัญชีรายรับ-รายจ่าย
- ☐ เบอร์โทรศัพท์
- ☐ ที่อยู่บ้าน

๗. ราคาตลาดของผ้าพันคอ Eco Print คุณภาพดีอยู่ที่เท่าไร ?

- ☐ ฿๕๐-๑๐๐
- ☐ ฿๒๕๐-๔๕๐
- ☐ ฿๑,๐๐๐-๒,๐๐๐
- ☐ ฿๕,๐๐๐ขึ้นไป

๘. เมื่อลูกค้าต่อราคาสินค้า ควรทำอะไร ?

- ☐ ลดราคาทันที
- ☐ ยื่นราคาแล้วแจกแจงต้นทุนให้ฟัง
- ☐ ปฏิเสธทันที
- ☐ หยุดยาย

๙. Caption ที่ดีควรมีบรรทัดแรกเป็นอะไร ?

- ☐ ราคาสินค้า
- ☐ ชื่อและที่อยู่ผู้ขาย
- ☐ ข้อความดึงดูดความสนใจ
- ☐ วิธีการชำระเงิน

๑๐. “วงจรกลุ่มอาชีพที่ยั่งยืน” ในโมเดลนี้มีกี่ขั้นตอน ?

- ☐ ๓ ขั้น
- ☐ ๕ ขั้น
- ☐ ๗ ขั้น
- ☐ ๑๐ ขั้น

คะแนนก่อนเรียน : _____ / ๑๐

วันที่ : _____

คะแนนหลังเรียน : _____ / ๑๐

วันที่ : _____

แบบสังเกตพฤติกรรมและประเมินทักษะปฏิบัติ

โมดูลที่ ๔ : การตลาดและการสร้างอาชีพยั่งยืน

(สำหรับครูหรือปราชญ์ชาวบ้านผู้สังเกต)

ชื่อผู้เรียน	
ผู้สังเกต	
วันที่	
กิจกรรม	

เกณฑ์ : ดีมาก (๔) = ทำได้คล่อง | ดี (๓) = ทำได้ถูกต้อง | พอใช้ (๒) = ทำได้บ้าง | ปรับปรุง (๑) = ต้องฝึก

ด้านที่ ๑ : ความรู้ด้านการตลาด

หัวข้อการประเมิน	ดีมาก (๔)	ดี (๓)	พอใช้ (๒)	ปรับปรุง (๑)
ระบุช่องทางตลาด Online และ Offline ได้	☐	☐	☐	☐
บอกราคาตลาดของผ้า Eco Print ได้	☐	☐	☐	☐
อธิบายสูตรการตั้งราคาอย่างง่ายได้	☐	☐	☐	☐
บอกองค์ประกอบ Caption ที่ดีได้	☐	☐	☐	☐

ด้านที่ ๒ : ทักษะการขายและการสื่อสาร

หัวข้อการประเมิน	ดีมาก (๔)	ดี (๓)	พอใช้ (๒)	ปรับปรุง (๑)
คำนวณต้นทุนและตั้งราคาสินค้าของตนเองได้	☐	☐	☐	☐
ถ่ายภาพสินค้าที่มีคุณภาพด้วยโทรศัพท์ได้	☐	☐	☐	☐
เขียน Caption ขายสินค้าได้น่าสนใจ	☐	☐	☐	☐
อธิบายจุดเด่นของผ้า Eco Print น้ำหนักให้ลูกค้าได้	☐	☐	☐	☐
ออกร้านจำหน่ายจริงในงานมหกรรม/ตลาดนัดได้	☐	☐	☐	☐

ด้านที่ ๓ : ทักษะคิดและการวางแผนอาชีพ

หัวข้อการประเมิน	ดีมาก (๔)	ดี (๓)	พอใช้ (๒)	ปรับปรุง (๑)
มีความมุ่งมั่นในการสร้างรายได้จากผ้า Eco Print	☐	☐	☐	☐
มีแผนการขายที่เป็นรูปธรรมในระยะ ๓ เดือน	☐	☐	☐	☐
แสดงออกถึงความภาคภูมิใจในผลิตภัณฑ์ของตน	☐	☐	☐	☐

คะแนนด้านที่ ๑	คะแนนด้านที่ ๒	คะแนนด้านที่ ๓	รวม (เต็ม ๔๘)
___ / ๑๖	___ / ๒๐	___ / ๑๒	___ / ๔๘

ข้อสังเกตพิเศษ :

ลงชื่อผู้สังเกต _____ วันที่ _____

แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียน

โมดูลที่ ๔ : การตลาดและการสร้างอาชีพยั่งยืน

(ตอบตามความรู้สึกที่แท้จริง ไม่มีถูก-ผิด)

ชื่อ-สกุล (ไม่ต้องระบุ)	
วันที่	

หัวข้อ	 มากที่สุด	 มาก	 ปานกลาง	 น้อย
เนื้อหาเรื่องการตลาดมีประโยชน์กับฉัน	☐	☐	☐	☐
ฉันเข้าใจวิธีคำนวณต้นทุนและตั้งราคา	☐	☐	☐	☐
ฉันสามารถถ่ายรูปสินค้าด้วยโทรศัพท์ได้	☐	☐	☐	☐
ฉันอยากลองขายสินค้าออนไลน์จริงๆ	☐	☐	☐	☐
ฉันคิดว่ามีรายได้จากผ้า Eco Print ได้จริง	☐	☐	☐	☐
ฉันภาคภูมิใจในสินค้าที่ฉันผลิต	☐	☐	☐	☐
ฉันอยากแนะนำหลักสูตรนี้ให้เพื่อนและครอบครัว	☐	☐	☐	☐
หลักสูตรนี้ทำให้ฉันมองตัวเองมีคุณค่ามากขึ้น	☐	☐	☐	☐

สรุปภาพรวม : ฉันได้อะไรจากหลักสูตรทั้ง ๔ โมดูล

★ สิ่งที่น่าสนใจมากที่สุดตลอดการเรียนรู้ทั้งหมด :

★ ทักษะที่ฉันได้รับและจะนำไปใช้ประโยชน์ได้ทันที :

★ สิ่งที่ยังอยากให้อีกหลายคนหรือคนรุ่นต่อไปได้เรียนรู้จากฉัน :

 ขอขอบคุณที่ร่วมเรียนรู้ตลอดทั้ง ๔ โมดูล

ท่านคือผู้ที่รักษาภูมิปัญญา สร้างอาชีพ ดูแลป่า และสืบทอดวัฒนธรรมน้ำหนาวไว้พร้อมกัน

นั่นคือสิ่งที่ยิ่งใหญ่กว่ารางวัลใดๆ

เครื่องมือประเมินผลหลังครบหลักสูตร

ชุดที่ ๑ : แบบประเมินภาพรวมหลังครบหลักสูตร

(ทำหลังจบโมดูล ๔ ทันที — ผู้เรียนทุกคนต้องทำ)

ชื่อ-สกุล	
อายุ	
ตำบลที่อยู่	
วันที่เรียนจบ	

มิติที่ ๑ : ความรู้ที่ได้รับตลอดหลักสูตร

★ ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ในระดับที่ตรงกับความรู้ที่ได้รับ (๑ = น้อยที่สุด ... ๕ = มากที่สุด)

หัวข้อ	๑ (น้อย)	๒	๓	๔	๕ (มาก)
ความรู้เรื่องการทอผ้าพื้นบ้านน้ำหนาว	☐	☐	☐	☐	☐
ความรู้เรื่องพิธีกรรมฮีรรมชาติในพื้นที่	☐	☐	☐	☐	☐
ความรู้และทักษะการทำ Eco Print	☐	☐	☐	☐	☐
ความรู้เรื่องการตลาดและการขายสินค้า	☐	☐	☐	☐	☐
ความรู้เรื่องการค้าขายต้นทุนและตั้งราคา	☐	☐	☐	☐	☐

มิติที่ ๒ : ความพึงพอใจต่อหลักสูตร

หัวข้อ	๑	๒	๓	๔	๕
เนื้อหาหลักสูตรมีความเหมาะสมกับผู้เรียนสูงอายุ	☐	☐	☐	☐	☐
ระยะเวลา ๓๐ ชั่วโมงเพียงพอและเหมาะสม	☐	☐	☐	☐	☐
สื่อ ใบความรู้ และภาพประกอบช่วยให้เข้าใจได้ดี	☐	☐	☐	☐	☐
อุปกรณ์และวัสดุที่จัดเตรียมมีความพร้อม	☐	☐	☐	☐	☐

หัวข้อ	๑	๒	๓	๔	๕
สถานที่จัดอบรมมีความสะดวกและปลอดภัย	☐	☐	☐	☐	☐
การแบ่งโมดูลมีความต่อเนื่องและสอดคล้องกัน	☐	☐	☐	☐	☐

มิติที่ ๓ : ความพึงพอใจต่อผู้บริหารและครู สกร.

หัวข้อ	๑	๒	๓	๔	๕
ผู้บริหารให้ความสำคัญและเข้าร่วมกิจกรรม	☐	☐	☐	☐	☐
ครู สกร. มีความรู้และถ่ายทอดได้ชัดเจน	☐	☐	☐	☐	☐
ปราชญ์ชาวบ้านสอนได้น่าสนใจและเป็นกันเอง	☐	☐	☐	☐	☐
ครูเอาใจใส่และช่วยเหลือผู้เรียนรายบุคคล	☐	☐	☐	☐	☐
มีการติดตามและให้กำลังใจอย่างสม่ำเสมอ	☐	☐	☐	☐	☐

มิติที่ ๔ : ความมั่นใจในการนำไปใช้ประโยชน์จริง

★ ท่านมีความมั่นใจในการทำสิ่งต่อไปนี้หลังจบหลักสูตรมากน้อยเพียงใด ?

สิ่งที่จะทำได้	ระดับความมั่นใจ		
	มั่นใจมาก ☐	มั่นใจ ☐	ยังไม่มั่นใจ ☐
ทอผ้าลายน้ำหนาวได้ด้วยตัวเอง	มั่นใจมาก ☐	มั่นใจ ☐	ยังไม่มั่นใจ ☐
ย้อมสีธรรมชาติจากพืชในท้องถิ่นได้	มั่นใจมาก ☐	มั่นใจ ☐	ยังไม่มั่นใจ ☐
ทำ Eco Print บนผ้าได้อย่างน้อย ๕ ผืนต่อเดือน	มั่นใจมาก ☐	มั่นใจ ☐	ยังไม่มั่นใจ ☐
ขายสินค้าออนไลน์ผ่าน Facebook หรือ LINE ได้	มั่นใจมาก ☐	มั่นใจ ☐	ยังไม่มั่นใจ ☐
คำนวณต้นทุนและตั้งราคาขายได้ถูกต้อง	มั่นใจมาก ☐	มั่นใจ ☐	ยังไม่มั่นใจ ☐
ปลูกพืชย้อมสีทดแทนในพื้นที่รอบบ้านได้	มั่นใจมาก ☐	มั่นใจ ☐	ยังไม่มั่นใจ ☐

มิติที่ ๕ : ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนา

★ สิ่งที่ท่านคิดว่าควรปรับปรุงในหลักสูตรนี้ :

.....

★ หลักสูตรนี้มีอะไรที่ดีที่สุดและควรรักษาไว้ :

.....

★ ท่านอยากให้มีโมดูลเพิ่มเติมเรื่องอะไร ?

.....

ลงชื่อผู้ตอบแบบสอบถาม _____ วันที่ _____

ชุดที่ ๒ : Rubric ประเมินคุณภาพชิ้นงาน ★★★★★

สำหรับครูและปราชญ์ชาวบ้านประเมินชิ้นงานจริงของผู้เรียน

ชื่อผู้เรียน	
ผู้ประเมิน	
วันที่ประเมิน	
ชิ้นงานที่ประเมิน	

เกณฑ์การให้คะแนน : ๔ = ดีมาก (ทำได้คล่อง มีคุณภาพสูง) | ๓ = ดี (ทำได้ถูกต้อง) | ๒ = พอใช้ (ทำได้แต่ยังบกพร่อง)
| ๑ = ต้องปรับปรุง (ยังทำไม่ได้)

ด้านที่ ๑ : ชิ้นงานผ้าทอ (โมดูลที่ ๑) — คะแนนเต็ม ๒๐ คะแนน

ตัวชี้วัด	๔ ดีมาก	๓ ดี	๒ พอใช้	๑ ปรับปรุง	คะแนน ที่ได้
ความสม่ำเสมอ ของลายผ้า	ลายสม่ำเสมอ ทุกแถว ไม่มีรอยหยัก หรือขาดตอน	ลายส่วนใหญ่ สม่ำเสมอ มีบางแถวไม่เรียบ	ลายไม่สม่ำเสมอ หลายแถว มองเห็น ความผิดพลาด	ลายไม่สม่ำเสมอ ไม่สามารถระบุ รูปแบบได้	___ / ๔
ความตึงของ เส้นด้ายและผ้า	ผ้าตึงสม่ำเสมอ ตลอดทั้งผืน ไม่หย่อนหรือ ตึงเกิน	ผ้าตึงดีส่วนใหญ่ มีบางส่วนหย่อน หรือตึงเกิน	ผ้าหย่อนหรือตึงเกินใน หลายส่วน	ผ้าไม่ตึงสม่ำเสมอ ไม่สามารถใช้งานได้	___ / ๔
ความประณีต ของการเก็บชาย	ชายผ้าเก็บ เรียบร้อย แน่นหนา สม่ำเสมอ	ชายผ้าส่วนใหญ่ เรียบร้อย มีบางส่วนหลุดออก	ชายผ้าเก็บได้ แต่ยังหยاب บางส่วนหลุดง่าย	ชายผ้าไม่ได้รับ การเก็บ หรือหลุดง่ายมาก	___ / ๔

ตัวชี้วัด	๔ ดีมาก	๓ ดี	๒ พอใช้	๑ ปรับปรุง	คะแนน ที่ได้
ความสวยงาม ของลวดลาย และสีสันทัน	ลายและสี สวยงาม สอดคล้องกัน น่าประทับใจ	ลายและสีดี แต่มีบางส่วนที่ควร ปรับปรุง	ลายและสีพอยอมรับได้ มีหลายส่วน ที่ควรแก้ไข	ลายและสี ไม่สวยงาม ไม่น่าดึงดูด	___ / ๔
ความสามารถ ในการทอ ได้อย่างอิสระ	ทอได้ด้วยตัวเองที่ หมด ไม่ต้องการ ความช่วยเหลือ	ทอได้เกือบทั้งหมด ต้องการ ความช่วยเหลือ เล็กน้อย	ทอได้บางส่วน ต้องการ ความช่วยเหลือ หลายครั้ง	ไม่สามารถทอได้ โดยอิสระ ต้องการ ความช่วยเหลือ ตลอด	___ / ๔

รวมด้านที่ ๑ : _____ คะแนน (เต็ม ๒๐ คะแนน)

ด้านที่ ๒ : ชิ้นงานสีย้อมธรรมชาติ (โมดูลที่ ๒) — คะแนนเต็ม ๒๐ คะแนน

ตัวชี้วัด	๔ ดีมาก	๓ ดี	๒ พอใช้	๑ ปรับปรุง	คะแนน ที่ได้
ความสม่ำเสมอ ของสีที่ได้	สีสม่ำเสมอทั้งผืน ไม่มีรอยต่างหรือ สีซีด	สีส่วนใหญ่สม่ำเสมอ มีรอยต่างเล็กน้อย	สีไม่สม่ำเสมอ หลายส่วน มองเห็น ความแตกต่างชัด	สีไม่สม่ำเสมอมาก ไม่สามารถใช้งานได้	___ / ๔
ความคงทน ของสีหลังซัก	สีคงทนหลังซัก ไม่เปลี่ยนแปลง	สีเปลี่ยนเล็กน้อย หลังซัก แต่ยังสวยงาม	สีเปลี่ยนชัดเจน หลังซัก แต่ยังเห็นสี	สีหลุดออก เกือบหมดหลังซัก	___ / ๔
ความถูกต้อง ของกระบวนการ ย้อม	ทำถูกต้อง ทุกขั้นตอน สารส้อมถูกสัดส่วน เวลาพอดี	ทำถูกต้อง ส่วนใหญ่ มีขั้นตอนเล็กน้อยที่ บกพร่อง	ทำถูกต้อง ประมาณครึ่งหนึ่ง ต้องการคำแนะนำ	ทำผิดขั้นตอน หลายส่วน ต้องการการสาธิตใหม่	___ / ๔
การดูแลรักษา และตากผ้า	ตากในร่มถูกต้อง ผ้าแห้งสม่ำเสมอ ไม่มีรอยยับ	ตากถูกต้อง ส่วนใหญ่ มีรอยยับเล็กน้อย	ตากในที่บางส่วน ไม่เหมาะสม ผ้ายับบ้าง	ตากในที่ ไม่เหมาะสม ผ้าเสียรูป หรือมีรอยมาก	___ / ๔
ความสามารถ ระบุชื่อพืชและ สีที่ได้	บอกชื่อพืช สีที่ได้ และฤดูกาลเก็บได้ ถูกต้องทั้งหมด	บอกได้ส่วนใหญ่ มีบางชนิดที่ยัง สับสน	บอกได้ประมาณ ครึ่งหนึ่ง	ระบุพืชย้อมสี ไม่ได้	___ / ๔

รวมด้านที่ ๒ : _____ คะแนน (เต็ม ๒๐ คะแนน)

ด้านที่ ๓ : ชิ้นงาน Eco Print (โมดูลที่ ๓) — คะแนนเต็ม ๒๐ คะแนน

ตัวชี้วัด	๔ ดีมาก	๓ ดี	๒ พอใช้	๑ ปรับปรุง	คะแนน ที่ได้
ความชัดเจน ของลายใบไม้	ลายใบไม้ชัดเจน ทุกใบ เห็นเส้นใบ และรูปทรงสมบูรณ์	ลายส่วนใหญ่ ชัดเจน มีบางใบ ที่ไม่สมบูรณ์	ลายเห็นได้ แต่ไม่ชัด บางใบไม่ติดสี	ลายไม่ชัดหรือ ไม่ติดเลย	___ / ๔
ความสวยงาม ของการจัดวางล าย	การจัดวางสวยงาม มีองค์ประกอบที่ดี น่าประทับใจ	การจัดวางดี แต่บางส่วนแน่น หรือว่างเกิน	การจัดวาง พอใช้ได้ ดูไม่เป็นระบบ	การจัดวางไม่สวย ขาดองค์ประกอบ ที่ดี	___ / ๔
ความหลากหลาย ของใบไม้ที่ใช้	ใช้ใบไม้หลากหลายช ชนิด ๓ ชนิดขึ้นไป สร้างความน่าสนใจ	ใช้ใบไม้ ๒ ชนิด หลากหลาย พอประมาณ	ใช้ใบไม้ ๑ ชนิด ขาดความ หลากหลาย	ใช้ใบไม้ซ้ำๆ หรือไม่เหมาะสม	___ / ๔
ความถูกต้อง ของ กระบวนการนี้	ควบคุมอุณหภูมิ และเวลาได้ถูกต้อง ผลลัพธ์ดี	ควบคุมได้ ส่วนใหญ่ มีบางส่วน ที่ต้องปรับ	ควบคุมได้แต่ยัง บกพร่อง ผลลัพธ์ พอยอมรับ	ควบคุมไม่ได้ ผลลัพธ์ไม่ดี	___ / ๔
มูลค่าเชิง พาณิชย์ ของชิ้นงาน	สามารถจำหน่าย ได้ในราคาตลาด ทั่วไปหรือสูงกว่า	สามารถจำหน่าย ได้ในราคาต่ำกว่า ตลาดเล็กน้อย	สามารถจำหน่าย ได้ในราคาต่ำมาก	ไม่สามารถ จำหน่ายได้	___ / ๔

รวมด้านที่ ๓ : _____ คะแนน (เต็ม ๒๐ คะแนน)

ด้านที่ ๔ : ทักษะการตลาด (โมดูลที่ ๔) — คะแนนเต็ม ๒๐ คะแนน

ตัวชี้วัด	๔ ดีมาก	๓ ดี	๒ พอใช้	๑ ปรับปรุง	คะแนนที่ได้
คุณภาพ ภาพถ่ายสินค้า	ภาพสวยงาม แสงดี พื้นหลังเรียบ เห็นสินค้าชัดเจน	ภาพดี แต่มีบางส่วน ที่ควรปรับปรุง	ภาพพอใช้ได้ แต่ยังขาดคุณภาพใ นหลายด้าน	ภาพไม่ชัดหรือ ไม่แสดงสินค้า ได้ดี	___ / ๔
ความน่าสนใจ ของ Caption	Caption ดึงดูด มีเรื่องราว บอกราคาและ วิธีสั่งชัดเจน	Caption ดี แต่ขาดบางส่วน ที่สำคัญ	Caption พอใช้ได้ แต่ขาด ความน่าสนใจ	Caption ไม่น่าสนใจหรือ ขาดข้อมูลสำคัญ	___ / ๔

ตัวชี้วัด	๔ ดีมาก	๓ ดี	๒ พอใช้	๑ ปรับปรุง	คะแนนที่ได้
ความเหมาะสม ของราคาที่ตั้ง	ราคาสอดคล้อง กับต้นทุนและตลาด มีกำไรที่เหมาะสม	ราคาใกล้เคียง ความเหมาะสม อาจต่ำหรือสูง เล็กน้อย	ราคาต่ำหรือ สูงกว่าตลาด ค่อนข้างมาก	ราคา ไม่สอดคล้องกับ ความเป็นจริง	___ / ๔
คุณภาพ บรรจุภัณฑ์ และป้ายสินค้า	บรรจุภัณฑ์สวยงาม ป้ายครบ ชื่อ วัสดุ วิธีดูแล ราคา	บรรจุภัณฑ์ดี ป้ายมีข้อมูล ส่วนใหญ่	บรรจุภัณฑ์พอใช้ ป้ายขาดข้อมูล บางส่วน	บรรจุภัณฑ์ไม่ดี ป้ายขาดข้อมูล สำคัญ	___ / ๔
การนำเสนอ สินค้าต่อ ลูกค้าจริง	สื่อสารได้ดี เล่าเรื่องราว ได้น่าสนใจ โน้มน้าวได้	สื่อสารได้ดี ส่วนใหญ่ มีบางส่วนที่ขาด ความมั่นใจ	สื่อสารได้ แต่ขาด ความมั่นใจและ รายละเอียด	สื่อสารไม่ได้หรือ ไม่กล้านำเสนอ	___ / ๔

รวมด้านที่ ๔ : _____ คะแนน (เต็ม ๒๐ คะแนน)

ด้านที่ ๑ ผ้าทอ	ด้านที่ ๒ สีย้อม	ด้านที่ ๓ Eco Print	ด้านที่ ๔ การตลาด
___ / ๒๐	___ / ๒๐	___ / ๒๐	___ / ๒๐

คะแนนรวมทั้ง ๔ ด้าน (เต็ม ๘๐ คะแนน) เกณฑ์ : ๗๒-๘๐ = ดีมาก ๖๔-๗๑ = ดี ๕๖-๖๓ = พอใช้ ต่ำกว่า ๕๖ = ต้องปรับปรุง	___ / ๘๐
---	----------

จุดเด่นของชิ้นงาน :

ข้อเสนอแนะในการพัฒนาต่อ :

ลงชื่อผู้ประเมิน _____ วันที่ _____

ชุดที่ ๓ : แบบสรุปผลการเรียนรู้รายบุคคล (Individual Portfolio) ★★★★★

ข้อมูลส่วนตัวและประวัติย่อ

ชื่อ-นามสกุล		[รูปถ่าย ผู้เรียน] ขนาด ๑ นิ้ว
อายุ / เพศ		
ตำบลที่อยู่		
โทรศัพท์		

ประวัติและทักษะก่อนเข้าร่วมหลักสูตร

อาชีพเดิมก่อนเข้าร่วมหลักสูตร : _____
 ทักษะที่มีอยู่แล้ว : _____
 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนก่อนเข้าร่วม : _____

สรุปคะแนนรายโมดูลและ Rubric

รายการ	คะแนนก่อนเรียน	คะแนนหลังเรียน	พัฒนาขึ้น
แบบทดสอบ โมดูล ๑ (เต็ม ๑๐)	___ / ๑๐	___ / ๑๐	___
แบบทดสอบ โมดูล ๒ (เต็ม ๑๐)	___ / ๑๐	___ / ๑๐	___
แบบทดสอบ โมดูล ๓ (เต็ม ๑๐)	___ / ๑๐	___ / ๑๐	___
แบบทดสอบ โมดูล ๔ (เต็ม ๑๐)	___ / ๑๐	___ / ๑๐	___
Rubric ผ้าทอ (เต็ม ๒๐)	___	___ / ๒๐	___
Rubric สีย้อม (เต็ม ๒๐)	___	___ / ๒๐	___
Rubric Eco Print (เต็ม ๒๐)	___	___ / ๒๐	___
Rubric การตลาด (เต็ม ๒๐)	___	___ / ๒๐	___

ชิ้นงานที่ผลิตได้และภาพถ่าย

ชิ้นงานที่ ๑	ชิ้นงานที่ ๒	ชิ้นงานที่ ๓
[ติดภาพถ่าย]	[ติดภาพถ่าย]	[ติดภาพถ่าย]
ชื่อชิ้นงาน : ราคาขาย :	ชื่อชิ้นงาน : ราคาขาย :	ชื่อชิ้นงาน : ราคาขาย :

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริง (กรอกหลังจบหลักสูตร ๓ เดือน)

รายได้จากการขายผลิตภัณฑ์	฿ _____ / เดือน
ช่องทางที่ขายได้จริง	_____
จำนวนชิ้นงานที่ผลิตต่อเดือน	_____ ชิ้น / เดือน
จำนวนพีชย้อมสีที่ปลูก	_____ ชนิด _____ ต้น
ความต่อเนื่องในการประกอบอาชีพ	☐ ทำอย่างสม่ำเสมอ ☐ ทำบ้าง ☐ หยุดแล้ว

คำบอกเล่าจากใจ (Testimonial)

- ★ สิ่งที่ได้เรียนรู้ที่มีคุณค่ามากที่สุดสำหรับชีวิตของท่าน :
- ★ ข้อความที่ท่านอยากบอกให้ผู้สูงอายุคนอื่นรู้ :

ลงชื่อผู้เรียน _____
วันที่ _____

ลงชื่อผู้บันทึก _____
ตำแหน่ง _____

ชุดที่ ๔ : แบบติดตามผลและรายได้ ระยะ ๓ เดือน และ ๖ เดือน

(ครูลงพื้นที่เยี่ยมบ้านหรือโทรสัมภาษณ์ — บันทึกทุกราย)

ชื่อผู้เรียน	
ครูผู้ติดตาม	

วันที่ติดตาม ระยะ ๓ เดือน : _____	วันที่ติดตาม ระยะ ๖ เดือน : _____
-----------------------------------	-----------------------------------

ส่วนที่ ๑ : ติดตามรายได้และการผลิต

หัวข้อ	ระยะ ๓ เดือน	ระยะ ๖ เดือน
รายได้จากผลิตภัณฑ์ (บาท/เดือน)	฿ _____	฿ _____
จำนวนชิ้นงานที่ผลิต (ชิ้น/เดือน)	_____ ชิ้น	_____ ชิ้น
ช่องทางที่ขายจริง		
จำนวนลูกค้าประจำ (ราย)	_____ ราย	_____ ราย
มีการปลูกพืชย้อมสีทดแทน	☐ ใช่ ☐ ยังไม่ได้	☐ ใช่ ☐ ยังไม่ได้
จำนวนพืชที่ปลูก (ชนิด/ต้น)	_____ ชนิด _____ ต้น	_____ ชนิด _____ ต้น
ยังประกอบอาชีพนี้หรือไม่	☐ ใช่ ☐ หยุดชั่วคราว ☐ เลิก	☐ ใช่ ☐ หยุดชั่วคราว ☐ เลิก

ส่วนที่ ๒ : ปัญหาและอุปสรรค

ระยะ ๓ เดือน — ปัญหาที่พบ :

ระยะ ๖ เดือน — ปัญหาที่พบ :

ส่วนที่ ๓ : การสนับสนุนจาก สกร. ที่ผู้เรียนต้องการ

☐ ตลาดเพิ่มเติม	☐ วัตถุดิบ	☐ ทุนหมุนเวียน	☐ ความรู้เพิ่มเติม
☐ เครือข่ายผู้ซื้อ	☐ การพัฒนาบรรจุภัณฑ์	☐ ไม่ต้องการเพิ่ม	☐ อื่นๆ
(ระบุ).....			

ส่วนที่ ๔ : การขยายผลสู่ชุมชน

★ ผู้เรียนได้ถ่ายทอดความรู้ให้ใครบ้าง ?

.....

★ มีผู้ที่สนใจเข้าร่วมการเรียนรู้เพิ่มเติมในชุมชนไหม ? (ถ้ามี ระบุชื่อ)

.....

ลงชื่อครูผู้ติดตาม _____
วันที่ _____

ลงชื่อผู้เรียน _____
วันที่ _____

ชุดที่ ๕ : แบบประเมินการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

(เปรียบเทียบก่อนและหลังการอบรม — ผู้เรียนตอบด้วยตัวเอง)

ชื่อ-สกุล	
วันที่ก่อนอบรม	
วันที่หลังอบรม	

คำชี้แจง : ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับสถานการณ์ของท่าน ทั้งก่อนและหลังเข้าร่วมหลักสูตร โดยตอบตามความเป็นจริงอย่างซื่อสัตย์ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาหลักสูตรต่อไป

ด้านที่ ๑ : การเปลี่ยนแปลงความรู้

ด้านความรู้	ก่อนเรียน (ไม่รู้)	ก่อนเรียน (รู้บ้าง)	หลังเรียน (รู้ดี)	หลังเรียน (รู้มาก)
รู้จักและอธิบายภูมิปัญญาผ้าทอน้ำหนาวได้	☐	☐	☐	☐
รู้จักพืชย้อมสีท้องถิ่นอย่างน้อย ๓ ชนิด	☐	☐	☐	☐
เข้าใจกระบวนการทำ Eco Print	☐	☐	☐	☐
รู้วิธีคำนวณต้นทุนและตั้งราคาสินค้า	☐	☐	☐	☐
รู้จักช่องทางการตลาดทั้ง Online และ Offline	☐	☐	☐	☐

ด้านที่ ๒ : การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ

ด้านทัศนคติ	ก่อนเรียน (ไม่เห็นด้วย)	ก่อนเรียน (เฉยๆ)	หลังเรียน (เห็นด้วย)	หลังเรียน (เห็นด้วยมาก)
ภูมิปัญญาผ้าทอน้ำหนาวมีคุณค่าและควรสืบทอด	☐	☐	☐	☐
ผู้สูงอายุสามารถสร้างรายได้ได้ด้วยตัวเอง	☐	☐	☐	☐
การอนุรักษ์ธรรมชาติและสร้างรายได้ทำพร้อมกันได้	☐	☐	☐	☐
ฉันมีความสามารถและทักษะที่มีคุณค่าต่อสังคม	☐	☐	☐	☐
การเรียนรู้ไม่มีวันสิ้นสุด ไม่ว่าจะอายุเท่าใด	☐	☐	☐	☐

ด้านที่ ๓ : การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่สังเกตได้จริง

พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลง	ก่อนเรียน (ไม่เคยทำ)	หลังเรียน (ทำบ้าง)	หลังเรียน (ทำสม่ำเสมอ)
ทอผ้าหรือทำ Eco Print ในชีวิตประจำวัน	☐	☐	☐
ขายสินค้าผ้าทอหรือ Eco Print ผ่านช่องทางต่างๆ	☐	☐	☐
ปลูกพืชย้อมสีในพื้นที่รอบบ้าน	☐	☐	☐
บันทึกรายรับ-รายจ่ายจากการขายสินค้า	☐	☐	☐
ถ่ายภาพสินค้าและโพสต์ขายในโซเชียลมีเดีย	☐	☐	☐
แนะนำหรือถ่ายทอดความรู้ให้คนในครอบครัว	☐	☐	☐
เข้าร่วมงานมหกรรมหรือตลาดนัดเพื่อขายสินค้า	☐	☐	☐

สรุปการเปลี่ยนแปลงด้วยตัวเอง

★ สิ่งที่เปลี่ยนแปลงมากที่สุดในตัวท่านหลังผ่านหลักสูตรนี้คืออะไร ?

.....

★ หากย้อนเวลากลับไปก่อนเข้าร่วมหลักสูตร ท่านจะบอกอะไรกับตัวเอง ?

.....

เครื่องมือชุดนี้จัดทำขึ้นเพื่อวัดผลลัพธ์ที่แท้จริงของนวัตกรรม

สกร. อำเภอน้ำหนาว | กรมส่งเสริมการเรียนรู้ | กระทรวงศึกษาธิการ

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอน้ำหนาว
สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดเพชรบูรณ์
กรมส่งเสริมการเรียนรู้
กระทรวงศึกษาธิการ

